

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Наукова бібліотека ім. М. Максимовича

Інформаційно-бібліографічний відділ

Вища освіта і наука

науково-аналітичний огляд

№ 6/8 (червень – серпень) 2022 р.

Вища освіта і наука : науково-аналітичний огляд / Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, Наук. б-ка ім. М. Максимовича, Інформ.-бібліогр. від. ; [упоряд. А. В. Козонущенко ; за заг. ред. І. І. Тіщенко ; наук. ред. д-р наук з соціальних комунікацій О. О. Сербін]. – Київ : [б. в.], 2022. – № 6/8 (червень–серпень). – 76 с.

Мета науково-аналітичного огляду – інформування про публікації з історії та сьогодення і перспектив розвитку сучасної вищої освіти та науки, як в Україні, так і за її межами.

Цей покажчик репрезентує матеріали з поточних надходжень до фондів Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича: навчальну та монографічну літературу, періодичні видання та матеріали конференцій.

Розраховано на освітян, науковців, викладачів, студентів та фахівців з бібліотечно-інформаційної галузі.

ЗМІСТ

Нормативно-правова база вищої освіти та науки в Україні	5
<i>Закони України. Постанови Верховної Ради України</i>	5
<i>Постанови, розпорядження Кабінету Міністрів України</i>	5
<i>Накази Міністерства освіти і науки України</i>	6
Трудові відносин в умовах воєнного часу.....	8
Історія вищої освіти і науки	13
Вища освіта і наука за кордоном	14
Вища освіта і наука в Україні.....	19
<i>Якість освіти, академічна доброчесність, академічна мобільність</i>	31
Управління в системі вищої освіти та ЗВО, фінансування	32
Заклади вищої освіти, академічні та наукові установи.....	33
<i>Вінницький національний технічний університет</i>	37
<i>ДНЗ «Київський професійний коледж з посиленою військовою та фізичною підготовкою»</i>	37
<i>Донбаський державний педагогічний університет</i>	38
<i>Інститут захисту рослин Національної академії аграрних наук України</i>	38
<i>Інститут надтвердих матеріалів імені В. М. Бакуля НАН України</i>	39
<i>Інститут радіофізики та електроніки ім. О. Я. Усикова Національної академії наук України</i>	39
<i>Західноукраїнський національний університет</i>	40
<i>Київський національний університет імені Тараса Шевченка</i>	40
<i>Київський національний університет культури і мистецтв</i>	44
<i>Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького</i>	44
<i>Львівський національний університет імені Івана Франка</i>	44
<i>Маріупольський державний університет</i>	45
<i>Міжнародний університет фінансів</i>	45
<i>НТТУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»</i>	46
<i>НТУ «Дніпровська політехніка»</i>	47
<i>НТУ «Харківський політехнічний інститут»</i>	48
<i>Національна академія наук України</i>	48
<i>Національний авіаційний університет</i>	48
<i>Національний університет біоресурсів і природокористування України</i>	49
<i>Національний університет «Острозька академія»</i>	50
<i>Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя</i>	51

<i>Сумський державний університет</i>	51
<i>Сумський національний аграрний університет</i>	51
<i>Харківська державна академія дизайну та мистецтв</i>	52
<i>Харківський національний медичний університет</i>	52
<i>Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна</i>	52
<i>Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича</i>	54
Учасники навчально-виховного процесу	54
<i>Викладачі</i>	54
<i>Студенти</i>	55
Форми, методи і педагогічні технології у вищому навчальному закладі	57
<i>Архітектура</i>	63
<i>Військова освіта</i>	63
<i>Вища педагогічна освіта</i>	63
<i>Інформаційні технології</i>	68
<i>Медична фізика</i>	69
<i>Охорона здоров'я</i>	69
<i>Право</i>	70
<i>Туризм</i>	71
<i>Філологічні науки</i>	71
Список книжкових видань, матеріали з яких уміщено в огляді (монографії, підручники, навчальні посібники, матеріали конференцій тощо)	72
Список видань, матеріали з яких уміщено в огляді	74

Нормативно-правова база вищої освіти та науки в Україні

Закони України. Постанови Верховної Ради України

1. **Про внесення змін до деяких законів України щодо пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інновацій** : Закон України від 1 лютого 2022 р. № 2031-ІХ // Урядовий кур'єр. – Київ, **2022**. – 10 черв. (№ 128). – С. 4.

2. **Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання трудових відносин з нефіксованим робочим часом** : Закон України від 18 липня 2022 р. № 2421-ІХ // Голос України. – Київ, **2022**. – 9 серп. (№ 162). – С. 10.

3. **Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану** : Закон України від 15 березня 2022 р. № 2136-ІХ // Праця та зарплата. – Київ, **2022**. – 23 берез. (№ 11/12). – С. 12–13.

Постанови, розпорядження Кабінету Міністрів України

4. **Про денонсацію Угод в галузі освіти і науки з Республікою Білорусь** : постанова Кабінету Міністрів України від 09 квітня 2022 р. № 417 // Спецвипуск газети «Освіта України». – Київ, **2022**. – Трав. (№ 5). – С. 26.

5. **Про денонсацію Угод в галузі освіти і науки з Російською Федерацією** : постанова Кабінету Міністрів України від 24 березня 2022 р. № 355 // Спецвипуск газети «Освіта України». – Київ, **2022**. – Трав. (№ 5). – С. 25.

6. **Про затвердження Порядку організації та здійснення загальновійськової підготовки громадян України до національного спротиву** : постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р.

№ 1443 // Інформаційний збірник для освітян. – Київ, 2022. – № 2. – С. 12–17.

7. **Про затвердження** Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії : постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 // Інформаційний збірник для освітян. – Київ, 2022. – № 2. – С. 73–94.

8. **Про схвалення** Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р // Спецвипуск газети «Освіта України». – Київ, 2022. – Трав. (№ 5). – С. 2–24.

Накази Міністерства освіти і науки України

9. **Про затвердження** Зведеного переліку закладів вищої освіти Міністерства освіти і науки України, що віднесені до категорій цивільного захисту : наказ Міністерства освіти і науки України від 17 січня 2022 р. № 33 // Інформаційний збірник для освітян. – Київ, 2022. – № 2. – С. 7–11.

10. **Про затвердження** Положення про акредитацію освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 01 липня 2021 р. № 749 // Інформаційний збірник для освітян. – Київ, 2022. – № 2. – С. 22–47.

11. **Про рекомендації** стосовно окремих питань завершення 2021/2022 навчального року у закладах вищої, фахової передвищої освіти : лист Міністерства освіти і науки України від 21 квітня 2022 р. № 1/4334-22 // Інформаційний збірник для освітян. – Київ, 2022. – № 3. – С. 59–62.

12. **Про рішення** вчених рад закладів вищої освіти про присвоєння вченого звання доцента (за списком) : наказ Міністерства освіти і науки України від 07 квітня 2022 р. № 320 // Спецвипуск газети «Освіта України». – Київ, **2022**. – Трав. (№ 5). – С. 38–48.

13. **Про рішення** з питань присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань та внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 01 лютого 2022 р. № 89 : наказ Міністерства освіти і науки України від 07 квітня 2022 р. № 320 // Спецвипуск газети «Освіта України». – Київ, **2022**. – Трав. (№ 5). – С. 27–37.

14. **Рішення** вчених рад закладів вищої освіти та наукових установ про присвоєння вченого звання старшого дослідника (за списком) : наказ Міністерства освіти і науки України від 07 квітня 2022 р. № 320 // Спецвипуск газети «Освіта України». – Київ, **2022**. – Черв. (№ 6). – С. 2–5.

15. **Рішення** спеціалізованих вчених рад про присудження наукового ступеня доктора наук з галузей науки та за науковими спеціальностями (за списком) : наказ Міністерства освіти і науки України від 07 квітня 2022 р. № 320 // Спецвипуск газети «Освіта України». – Київ, **2022**. – Черв. (№ 6). – С. 6–11.

16. **Рішення** спеціалізованих вчених рад про присудження наукового ступеня кандидата наук з галузей науки та за науковими спеціальностями (за списком) : наказ Міністерства освіти і науки України від 07 квітня 2022 р. № 320 // Спецвипуск газети «Освіта України». – Київ, **2022**. – Черв. (№ 6). – С. 12–26.

17. **Рішення** спеціалізованих вчених рад про присудження ступеня доктора філософії з галузей знань та за спеціальностями (за списком) : наказ Міністерства освіти і науки України від 07 квітня 2022 р. № 320 // Спецвипуск газети «Освіта України». – Київ, **2022**. – Черв. (№ 6). – С. 27–56.

Трудові відносин в умовах воєнного часу

18. **Брусенцова Я.** Освіта у громадах: чого чекати від законодавчих змін? / Я. Брусенцова, А. Мацокін ; підготувала Наталія Кулик // Освіта України. – Київ, 2022. – 13 черв. (№ 23). – С. 6–7.

Про те, як може вплинути на управління освітою нещодавно ухвалений закон, що розширює повноваження голів громад під час воєнного стану, розповіли юристи Яна Брусенцова й Андрій Мацокін. Вебінар відбувся у рамках програми "Освіта у нових громадах від Адо Я", що реалізується Швейцарсько-українським проєктом DECIDE ("Децентралізація для розвитку демократичної освіти") спільно з Міністерством освіти і науки України, Міністерством розвитку громад та територій України і Всеукраїнською асоціацією ОТГ.

19. **Брусенцова Я.** Про відпустки, гарантії мобілізованим і зміни істотних умов праці / Я. Брусенцова, А. Мацокін // Інформаційний збірник для освітян. – Київ, 2022. – № 4. – С. 3–9.

Дотримання трудових прав в умовах війни. Про особливості надання відпусток, гарантії мобілізованим і зміни істотних умов праці під час вебінару розповідали експерти-юристи Швейцарсько-українського проєкту DECIDE Яна Брусенцова й Андрій Мацокін.

20. **Відповіді** на найпоширеніші запитання зі сфери трудових відносин в умовах воєнного часу // Праця та зарплата. – Київ, 2022. – 23 берез. (№ 11/12). – С. 2–9.

21. **Горбачов С.** За нарахування без порушень / С. Горбачов // Освіта України. – Київ, 2022. – 27 черв. (№ 25). – С. 5.

22. **Горбачов С.** Сергій Горбачов: короткотривале розв'язання проблеми з місцевим бюджетом може стати важкою втратою для всієї системи освіти / С. Горбачов, А. Пуцова ; підготувала Валентина

Олійник // Освіта України. – Київ, 2022. – 13 черв. (№ 23). – С. 12–13.

Нещодавно Швейцарсько-український проєкт DECIDE ("Децентралізація для розвитку демократичної освіти") організував зустріч із освітнім омбудсменом у форматі "Години запитань". Упродовж заходу Сергій Горбачов і експертка проєкту Анна Пуцова розповідали про особливості завершення навчального року, оформлення трудових відносин в умовах воєнного стану, роботу вчителя влітку, видачу документів про освіту. Також вони обговорили й інші глобальні теми: як компенсувати втрату знань, освітній геноцид на тимчасово окупованих територіях і початок нового 2022–2023 навчального року.

23. **До Закону** України від 15 березня 2022 р. № 2136-IX «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» // Праця та зарплата. – Київ, 2022. – 16 берез. (№ 9/10). – С. 4–8.

24. **Дровніна О.** Щодо заяви про звільнення, надісланої засобами електронного зв'язку / О. Дровніна // Праця та зарплата. – Київ, 2022. – 7 черв. (№ 21). – С. 8–9.

25. **Закон** про відпустки // Освіта України. – Київ, 2022. – 25 лип. (№ 28/29). – С. 2.

26. **Короденко М.** Перипетії з відпустками / М. Короденко // Освіта України. – Київ, 2022. – 11 лип. (№ 26/27). – С. 10.

«П'ятнадцятого березня 2022 року Верховна Рада України ухвалила Закон №2136-IX "Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану". Відповідно до статті 12 цього закону "у період дії воєнного стану щорічна основна оплачувана відпустка надається працівникам тривалістю 24 календарних дні". Тобто гарантована іншими законами відпустка освітян тривалістю 56 календарних днів була обмежена».

27. **Короденко М.** Правовий «лікнеп» / М. Короденко // Інформаційний збірник для освітян. – Київ, 2022. – № 4. – С. 10–22.

Документи, які спрямовані на захист прав педагогічних працівників та поліпшення умов праці в умовах воєнного стану.

28. **Перелік** постанов Кабінету Міністрів України, що втратили чинність : постанова Кабінету Міністрів України від 09 вересня № 811 // Інформаційний збірник для освітян. – Київ, **2022**. – № 4. – С. 54.

29. **Пижова М.** Трудові договори під час війни: актуальні питання і новели законодавства / М. Пижова ; підготував Дмитро Шулікін // Освіта України. – Київ, **2022**. – 6 черв. (№ 21/22). – С. 8–9.

30. **Про відпустку і стаж** // Освіта України. – Київ, **2022**. – 11 лип. (№ 26/27). – С. 5.

Відпустка без збереження заробітної плати, яка надається протягом війни, включається до стажу, котрий дає право на щорічну основну відпустку. Про це повідомило Управління Державної служби України з питань праці у Вінницькій області.

31. **Про відпустки:** Коментарі Мінекономіки й освітнього омбудсмена / за матеріалами Міністерства економіки і Служби освітнього омбудсмена // Освіта України. – Київ, **2022**. – 8 серп. (№ 30/31). – С. 5.

Набрав чинності Закон України від 1 липня 2022 року № 2352-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо оптимізації трудових відносин». Міністерство економіки надало постатейні коментарі до цього закону. Зокрема – про зміни до статті 12 Закону України від 15 березня 2022 року № 2136-IX «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» щодо надання відпусток у період дії воєнного стану.

32. **Про відпустку і стаж** // Освіта України. – Київ, **2022**. – 11 лип. (№ 26/27). – С. 5.

33. **Про внесення** змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання трудових відносин з нефіксованим робочим часом : Закон України від 18 липня 2022 р. № 2421-IX // Голос України. – Київ, **2022**. – 9 серп. (№ 162). – С. 10.

34. **Про внесення** змін до деяких законодавчих актів України

щодо оптимізації трудових відносин : Закон України від 1 липня 2022 р. № 2352-IX // *Голос України*. – Київ, **2022**. – 18 лип. (№ 147). – С. 16–17.

35. **Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту прав працівників** : Закон України від 12 травня 2022 р. № 2253-IX // *Праця та зарплата*. – Київ **2022**. – 7 черв. (№ 21). – С. 12–14.

36. **Про документи про вищу освіту (наукові ступені)** : постанова Кабінету Міністрів України від 09 вересня № 811 // *Інформаційний збірник для освітян*. – Київ, **2022**. – № 4. – С. 50–54.

37. **Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність** : постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня № 579 // *Інформаційний збірник для освітян*. – Київ, **2022**. – № 4. – С. 55–59.

38. **Про збереження робочого місця** // *Освіта України*. – Київ, **2022**. – 11 лип. (№ 26/27). – С. 5.

39. **Про надання додаткових відпусток під час війни** // *Освіта України*. – Київ, **2022**. – 20 черв. (№ 24). – С. 5.

40. **Про надання інформації** : лист Міністерства освіти і науки України від 15 березня № 1/3463-22 // *Інформаційний збірник для освітян*. – Київ, **2022**. – № 4. – С. 39–42.

41. **Про неприпустимість призупинення трудових договорів з учителями влітку** // *Освіта України*. – Київ, **2022**. – 13 черв. (№ 23). – С. 4.

42. **Про оплату праці працівників закладів освіти і науки України** : лист Міністерства освіти і науки України від 25 квітня № 1/4444-22 // *Інформаційний збірник для освітян*. – Київ, **2022**. – № 4. – С. 23–28.

43. **Про організацію освітнього процесу [у зв'язку із введенням воєнного стану]** : лист Міністерства освіти і науки України від 6 березня

№ 1/3371-22 // Інформаційний збірник для освітян. – Київ, **2022**. – № 4. – С. 29–31.

44. **Про практику** застосування трудового законодавства у галузі освіти і науки під час дії правового режиму воєнного стану : лист Міністерства освіти і науки України від 7 березня № 1/3378-22 // Інформаційний збірник для освітян. – Київ, **2022**. – № 4. – С. 31–38.

45. **Про проведення** атестації випускників закладів фахової передвищої, вищої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 21 березня № 265 // Інформаційний збірник для освітян. – Київ, **2022**. – № 4. – С. 49.

46. **Про рекомендації** стосовно окремих питань завершення 2022/2022 навчального року у закладах вищої, фахової передвищої освіти : лист Міністерства освіти і науки України від 21 квітня № 1/4334-22 // Інформаційний збірник для освітян. – Київ, **2022**. – № 4. – С. 45–48.

47. **Робота** за кордоном: про постанову КМУ // Освіта України. – Київ, **2022**. – 6 черв. (№ 21/22). – С. 7.

До Міністерства освіти і науки України надходять звернення щодо особливостей застосування постанови Кабінету Міністрів України № 481 «Деякі питання організації роботи працівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки на період воєнного стану» від 26 квітня 2022 року в практиці роботи закладів освіти державної форми власності й наукових установ державної форми власності.

48. **Соколюк М.** Щодо збереження мінімальних державних гарантій в оплаті праці під час простою / М. Соколюк // Праця та зарплата. – Київ **2022**. – 7 черв. (№ 21). – С. 7.

49. **Умови** призупинення трудового договору // Освіта України. – Київ, **2022**. – 11 лип. (№ 26/27). – С. 5.

50. **Шулікін Д.** Реорганізація, ліквідація і трудові відносини

/ Д. Шулікін // Освіта України. – Київ, 2022. – 11 лип. (№ 26/27). – С. 8–9.

51. **Шулікін Д.** Трудові договори під час війни: актуальні питання і новели законодавства / Д. Шулікін // Освіта України. – Київ, 2022. – 6 черв. (№ 21/22). – С. 8–9.

52. **Щодо** збереження трудових книжок під час війни // Праця та зарплата. – Київ 2022. – 7 черв. (№ 21). – С. 3.

53. **Щодо** написання заяв про відпустки без збереження заробітної плати у зв'язку із введенням в Україні правового режиму воєнного стану : лист Міністерства освіти і науки України від 28 лютого № 1/3292-22 // Інформаційний збірник для освітян. – Київ, 2022. – № 4. – С. 28–29.

Історія вищої освіти і науки

54. **Кузьменко Н.** Історіографія дослідження становлення та розвитку вищої освіти Чернігівщини / Н. Кузьменко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, 2021. – Вип. 1 (13). – С. 34–38.

Розглянуто історіографію розвитку вищої освіти Чернігівщини, визначено дорадянський, радянський та сучасний етапи означеної проблеми; з'ясовано, що дослідники генези вищої освіти Чернігівщини велику увагу приділили вивченню дати заснування, фінансування та функціонування Чернігівського колегіуму; визначено, що розвиток вищої освіти Чернігівщини розглядався дослідниками через вивчення двох складових: системи закладів освіти і просвітницької, меценатської та педагогічної діяльності визначних особистостей Чернігівського краю.

55. **Holubnycha L. O.** The experience of organizing a problem

solving lecture in the middle of the twentieth century / L. O. Holubnych, O. Y. Moshynska // Наукові записки кафедри педагогіки. – Харків, 2020. – Вип. 47. – С. 51–57.

Досліджено проблемний метод організації лекцій. Описано досвід викладачів закладів вищої освіти Східноукраїнського регіону в середині ХХ століття (50–60-ті роки). Дослідження є актуальним, адже Україна прагне підвищити рівень вищої освіти, а викладачі вищої школи шукають відповідні форми та методи викладання з метою підвищення ефективності організації навчального процесу студентів. Оскільки провідні викладачі попереднього періоду мають позитивний досвід організації лекції проблемного характеру, може бути корисним вивчення цього досвіду.

Вища освіта і наука за кордоном

56. **Кулик Н.** Навчання в небезпечних умовах: досвід Ізраїлю / Н. Кулик // Освіта України. – Київ, 2022. – 25 лип. (№ 28/29). – С. 11–12.

57. **Маріуц І.** Гуманізація освітньої сфери у країнах ЄС / І. Маріуц // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, 2021. – Вип. 1 (13). – С. 44–48.

Розглядаються актуальні проблеми і питання в освіті зокрема та у суспільстві загалом, які тісно пов'язані і взаємозалежні. Вказуються конкретні виклики, з якими намагається впоратися європейська освітня спільнота протягом останніх декількох років. До них належать проблема булінгу у закладах освіти, раннє покидання обов'язкового навчання, можливі соціальні проблеми, що приводять до булінгу та раннього покидання школи, не завершення навчання великим відсотком молоді. Розкриваються механізми та досвід вирішення даних питань і викликів різними країнами ЄС. У статті наводяться

конкретні приклади вияву тенденції гуманізації в освітній сфері. Автор вбачає процеси гуманізації освітньої сфери у таких конкретних рекомендаціях і досвіді країн ЄС як шанобливе ставлення до учнів, участь учнів та батьків у прийнятті рішень закладу освіти, повага до особистості учня та врахування його потреб та інтересів у процесі навчання, зобов'язання працювати в команді всіх працівників закладу освіти – викладачів та допоміжний персонал, забезпечення комфортного та дружнього середовища закладу освіти.

58. **Поляк О.** Спільне та відмінне в розвитку соціологічної освіти в класичних університетах України та США (кінець XIX та початок XX століття) / О. Поляк // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, 2021. – Вип. 1 (13). – С. 59–64.

Проаналізовано спільні та відмінні риси розвитку соціологічної освіти України, США та Росії, визначено особливості формування та розвитку соціологічної думки в США, досліджено вплив соціально-політичних умов України на розвиток соціологічної науки кін. XIX та поч. XX ст. в класичних університетах.

59. **Holovko N.** History of the development of inclusive education abroad / N. Holovko, S. Balashova // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, 2021. – Вип. 2 (14). – С. 5–9.

Визначено особливості інклюзивної освіти, зокрема описано її зміст за кордоном, у таких країнах, як США, Італія Німеччина. Інклюзивну освіту вчені трактують як комплексну систему надання освітніх послуг, що враховує особливості психофізичного розвитку всіх учнів. Форми і методи, які застосовують у процесі навчання, розкривають індивідуальні можливості та потенціал учня. Інклюзивні освітні послуги охоплюють усі аспекти академічного і суспільного життя учня, а також формування індивідуального навчального плану,

створення сприятливого освітнього середовища, забезпечення допоміжними послугами та супроводом фахівців. Узагальнення і систематизація зарубіжних матеріалів дозволили визначити, що на сучасному етапі розвитку суспільства спостерігається посилення міжнародного співробітництва між багатьма країнами світу, обумовлене педагогічною та соціальною значущістю інклюзії.

60. **Kozemirova A.** Formation of professional and pedagogical competencies of future teachers in the teaching process (on the example of the university of Bremen) / A. Kozemirova // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2021**. – Вип. 2 (14). – С. 14–17.

Розглянуто актуальну проблему формування професійно-педагогічних компетентностей майбутніх викладачів вищої школи у процесі навчання на прикладі Бременського університету, а також проблеми та особливості основних компетентностей, що формуються у здобувачів вищої освіти в процесі навчання. Розкрито зміст і структуру компетентностей майбутніх викладачів на прикладі Бременського університету. Проаналізовано базові компетентності у студентів на етапах університетської та практичної підготовки. Визначено основні компетентності, які формуються у здобувачів вищої освіти в процесі навчання, на прикладі Бременського університету. Проаналізовано визначення компетентності німецькими дослідниками, як висновок, що в основі компетентності лежать компоненти, якими може оволодіти конкретна особистість, ці компоненти змінюються і вдосконалюються в процесі професійного розвитку викладача. Досліджено зміст і структуру компетентностей викладачів вищої школи в Бременському університеті, застосовувані при підготовці компетентного підходу, що передбачає набуття здобувачами вищої освіти персональних компетентностей і спеціальних. Виокремлено необхідні базові компетентності випускника, майбутнього педагога вищої школи, а саме: вміння планувати заняття,

мотивувати студентів до навчання, застосовувати проєктні методи навчання, підтримувати мотивацію, норми і цінності серед студентів, правильно оцінювати та постійно саморозвиватись.

61. **Kuzmenko N.** Functioning of higher education institutions of Romania in the conditions of autonomization / N. Kuzmenko, K. Tulin // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2021**. – Вип. 2 (14). – С. 10–13.

Проаналізовано системи вищої освіти Румунії та особливості функціонування закладів вищої освіти різних форм власності в умовах автономізації. Досліджено основні нормативно-правові документи, які регулюють функціонування системи освіти Румунії, зокрема закон «Про національну освіту», № 1/2011 від 5 січня 2011 р. Визначено, що відповідно до Закону "Про національну освіту" університети та інші заклади вищої освіти Румунії мають автономію і відповідно право встановлювати та реалізовувати власну політику розвитку згідно з чинним законодавством. У свою чергу, Міністерство національної освіти координує діяльність університетів та інших закладів вищої освіти, дотримуючись автономії університетів. Розглянуто особливості функціонування закладів вищої освіти на різних освітніх рівнях: бакалаврському, магістерському, докторському. Визначено встановлені спеціальні норми заклади вищої освіти Румунії щодо умов навчання до регульованих професій на європейському рівні. Бакалаврський рівень включає мінімум 180 і максимум 240 кредитів залежно від галузі та спеціалізації. Магістерський рівень включає мінімум 60 і максимум 120 навчальних кредитів залежно від тривалості першого рівня. Розглянуто особливості діяльності учасників освітнього процесу закладів вищої освіти Румунії. Особливу увагу приділено діагностиці знань і умінь студентів та організації екзаменаційної сесії, випускних іспитів та можливості перескладання. Студенти або випускники, які обирають професію викладача, зобов'язані закінчити курси, організовані кафедрами для підготовки

викладацького складу (DPPD). Заслуговує на увагу румунський практичний досвід підтримки освітньої та професійної орієнтації студентів і сприяння їхнього професійного долучення до ринку праці. Проаналізовано загальні функції та діяльність консультативних відділів щодо вибору професійного напрямку студентами, що варто запозичити Україні.

62. **Mariuts I.** Professional development of academic staff in Sweden on example of research university / I. Mariuts, V. Bovsunovska // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2021**. – Вип. 2 (14). – С. 27–29.

Розглянуто професійний розвиток викладацького складу в Швеції на прикладі дослідницького університету Лунд. Досліджено загальнодержавну стратегію розвитку і підтримки викладачів вищої школи у Швеції, а також особливості навчальної діяльності на прикладі університету Лунд. Розглянуто підхід університету до вдосконалення діяльності викладачів, а саме: запровадження курсу викладання у вищій школі обов'язкове для всіх, хто викладає в університеті Лунда. Йдеться про проходження курсу «Викладання та навчання у вищій освіті» або «Розробка курсу у вищій освіті». Відповідно, викладачі, які контролюють студентів у докторантурі, повинні пройти спеціальну підготовку керівника. Вищі навчальні заклади Швеції самостійно призначають викладачів на посади. Зайнятість професорів і викладачів регулюється Законом про вищу освіту. Університет або університетський коледж вирішує, якою мірою посада має бути зосереджена на освіті, наукових дослідженнях та адмініструванні. Викладацький склад усіх категорій виконує обов'язки викладачів, докторанти в основному проводять дослідження. У стратегічному плані університету Лунда на 2017–2026 роки вказано, що освіта і дослідження мають бути взаємопов'язаними. Методи викладання, зміст курсу і власний процес навчання студентів спрямовані на підготовку студентів та докторантів до нових викликів.

Педагогічний колектив має бути висококваліфікованим у навчанні, а підвищена якість освіти має бути особливо винагороджена. Навчальне середовище і стиль викладання, який потенційний викладач повинен навчитися забезпечувати, – це відкрите середовище. Студенти відчують відкрите, неформальне навчальне середовище з викладачами та студентами. Традиційну академічну ієрархію замінює більш спільний підхід, коли студентів поважають як молодших колег, а їхні думки цінують і заохочують більш досвідчені колеги. Цей підхід стимулює діалог і співпрацю між студентами та викладачами і створює можливості для висування нових ідей та інновацій. Освіта орієнтована на студентів, і тому вчителі істотно допомагають їм та забезпечують повне розуміння змісту курсу. Основну увагу приділено тому, щоб дати студентам змогу розвивати навички критичного й аналітичного мислення, незалежних досліджень, групової роботи для вирішення проблем і лідерські якості, щоб підготувати їх до майбутньої кар'єри. Науково-дослідний персонал Університету повинен відповідати міжнародному рівню. Університет Лунда пишається тим, що має сильний міжнародний профіль - він залучає студентів із майже 150 країн. Це створює глобальне середовище в класі, де студенти стикаються з різними культурними перспективами і починають будувати свою міжнародну мережу.

Вища освіта і наука в Україні

63. **Акредитація** в умовах війни // Світ. – Київ, 2022. – № 11/12. – С. 5.

64. **Алгоритм** для порятунку // Освіта України. – Київ, 2022. – 8 серп. (№ 30/31). – С. 7.

Міністерство освіти і науки запропонувало алгоритм дій для вчителів за оголошення повітряної тривоги під час уроків. Його розробили на

основі рекомендацій Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

65. **Андрощук Г.** Активізація діяльності наукових та індустріальних парків в Україні: прийнято Закони / Г. Андрощук // Інтелектуальна власність в Україні. – Київ, **2021**. – № 12. – С. 34–37.

66. **Бугров В.** Сценарії успіху / В. Бугров ; спілкувався М. Короденко // Освіта України. – Київ, **2022**. – 27 черв. (№ 25). – С. 1, 6–7.

67. **Горбунова О.** Заборонять використання навчальної та наукової літератури, що створена за поребриком. російська федерація – авторитарна держава, де немає свободи слова та академічної свободи / О. Горбунова // Голос України. – Київ, **2022**. – 10 серп. (№ 163). – С. 2.

«В таких державах освітня та наукова діяльність нерозривно пов'язані з державною пропагандою і часто виступають інструментом цієї пропаганди. Відтак використання навчальної та наукової літератури, що створена в росії, несе загрози для освітньої та наукової сфери України. З огляду на це група народних депутатів підготувала та зареєструвала у парламенті проект закону "Про внесення змін до деяких законів України щодо заборони використання джерел інформації держави-агресора або держави-окупанта в освітніх програмах, в науковій та науково-технічній діяльності" (№ 7633). Авторами цієї законодавчої ініціативи виступили, зокрема, Інна Совсун ("Голос"), Роман Грищук ("СН"), Наталія Піпа ("Голос"), Ірина Констанкевич (група "За майбутнє"), Володимир В'ятрович ("ЄС") та Михайло Цимбалюк ("Батьківщина"). <...> Тож аби захистити освітню і наукову сфери від пропаганди та поширення шовіністичної загарбницької геополітичної доктрини "руського міра", законопроектом пропонується внести зміни до деяких законодавчих актів, якими таке використання буде обмежено».

68. **Гриценко П.** «Питання мови стало питанням вибору

майбутнього шляху» / П. Гриценко ; бесіду веде М. Голуб // Україна молода. – Київ, 2022. – 14 лип. (№ 18). – С. 8–9.

Про те, як в умовах війни в українців виникає масова потреба пізнавати історію свого роду та повернутись у лоно рідної мови і який обсяг наукової роботи чекає дослідників історії української мови, – розмова Марини Голуб, кандидата філософських наук, засновниці комунікаційного агентства Golubi Group, із доктором філологічних наук, професором Павлом Гриценком, який очолює Інститут української мови НАН.

69. Демчук С. «Уперше за 20 років зможемо робити дослідження у відкритому океані» / С. Демчук, Д. Княжич // Країна. – Київ, 2022. – № 6 (609). – С. 22–25.

70. Для відновлення // Освіта України. – Київ, 2022. – 25 лип. (№ 28/29). – С. 4.

Федерація академій наук Європи, що представляє понад 50 установ із 40 країн – ALLEA, – оголосила конкурс для підтримки українських наукових установ (зокрема, й університетів, академій і науково-дослідних інститутів), які постраждали від війни.

71. Для освітнього менеджменту // Освіта України. – Київ, 2022. – 20 черв. (№ 24). – С. 2.

МОН пропонує для громадського обговорення проєкт наказу «Про затвердження Порядку доступу до інформації центральної бази даних програмно-апаратного комплексу "Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту"».

72. Для регульованих професій // Освіта України. – Київ, 2022. – 13 черв. (№ 23). – С. 2.

Міністерство освіти і науки пропонує для громадського обговорення проєкт постанови КМУ «Про особливості ліцензування освітньої діяльності у сфері вищої освіти за освітніми програмами, що передбачають присвоєння професійних кваліфікацій для доступу до

професій, для яких запроваджено додаткове регулювання». Із документом можна ознайомитися на офіційному сайті МОН чи за посиланням: bit.ly/3aGPQCl.

73. **Для центрів** досконалості // Освіта України. – Київ, **2022**. – 8 серп. (№ 30/31). – С. 2.

П'ятдесят вісім мільйонів євро для розбудови Центрів професійної досконалості від Європейського інвестиційного банку, а також 8,5 мільйона євро для розвитку професійної освіти від Інвестиційної платформи сусідства Європейського Союзу залучить МОН. Це передбачає ухвалений 29 липня Закон України «Про ратифікацію Фінансової угоди "Програма підтримки професійно-технічної освіти в Україні" між Україною та Європейським інвестиційним банком».

74. **Загородній А.** Українські науковці працюють на нашу спільну перемогу / А. Загородній ; розпитувала Лариса Остролуцька // Світ. – Київ, **2022**. – Берез. (№ 9/10). – С. 4.

75. **За інноваційні** розробки // Освіта України. – Київ, **2022**. – 25 лип. (№ 28/29). – С. 4.

«Нині надзвичайно важливо підтримувати українських науковців – створювати належні умови для їхньої дослідницької роботи, а також сприяти і заохочувати до новітніх інноваційних розробок. Такою державною підтримкою є Премія КМУ. Пишаюся, що наші вчені продовжують гідно працювати для України та світу, незважаючи на складний час для науки і суспільства в цілому», – зазначив Сергій Шкарлет. Під час присудження премії, зокрема, враховують: практичну цінність і перспективність результатів роботи; кількість створених робочих місць для впровадження інноваційної технології; кількість охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності.

76. **Заклецький О.** Наука серед криги. Нарешті в Україні почали думати стратегічно / О. Заклецький // Країна. – Київ, **2022**. –

№ 6 (609). – С. 18–19.

77. **Зміни** до порядку присудження ступеня PhD // Світ. – Київ, 2022. – № 11/12. – С. 5.

78. **«Інформаційна»** професія // Освіта України. – Київ, 2022. – 6 черв. (№ 21/22). – С. 5.

Міністерство освіти і науки України пропонує для громадського обговорення проєкт Державного освітнього стандарту з професії 4113 «Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення».

79. **Інформаційно-аналітичний** звіт Міністерства освіти і науки України про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії // Інформаційний збірник для освітян. – Київ, 2022. – № 2. – С. 48–65.

80. **Квіт С.** Сергій Квіт: «Ми переживаємо часи глобальних ціннісних зсувів. Україна змінює світ!» / С. Квіт ; спілкувалася Світлана Галата // Світ. – Київ, 2022. – Квіт. (№ 13/14). – С. 5.

81. **Кокора А.** Максим Стріха. «Примус до знань – єдиний, що може бути виправданий» / А. Кокора // Країна. – Київ, 2022. – № 6 (609). – С. 26–29.

82. **Кошти ЄС** – на нашу освіту // Світ. – Київ, 2022. – № 11/12. – С. 5.

83. **Медальний** залік // Освіта України. – Київ, 2022. – 8 серп. (№ 30/31). – С. 2.

У польському місті Лодзь завершилися Європейські університетські ігри. Українську збірну представила команда у складі 230 студентів із 41 університету. У змаганнях брали участь більш як 5000 студентів із 40 країн Європи (понад 400 університетів). Студентська збірна України боролася за перемогу в 16 видах спорту: баскетбол 3х3, баскетбол, бадмінтон, пляжний гандбол і волейбол, шахи, футбол, футзал, гандбол, дзюдо, карате, кікбоксинг, тхеквондо (ВТФ), настільний теніс, волейбол і водне поло.

84. **Можливості** для стартапів // Освіта України. – Київ, 2022. – 25 лип. (№ 28/29). – С. 4.

Ініціатива «Глобальні інновації через науку та технології» (GIST) Державного департаменту США, що успішно співпрацює з десятками стартапів і організацій в Україні, запустила нову можливість для українських стартапів U.S. Business Incubation: Ukraine.

85. **Наукова** сфера Південного регіону як відображення соціально-економічного стану країни / Л. М. Гейко, Я. П. Квач, І. О. Седікова, О. Б. Лабунська // Економічні інновації. – Одеса, 2021. – Т. 23, № 4 (81). – С. 28–35.

86. **Наукові** результати // Освіта України. – Київ, 2022. – 8 серп. (№ 30/31). – С. 2.

Як здійснювалося фінансування сфери науки? Як обиралися пріоритетні напрями? Якими є результати досліджень, патентна діяльність і публікаційна активність? Відповіді на ці та інші запитання можна знайти в науково-аналітичній доповіді «Результати виконання замовлення МОН України на проведення наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, інших напрямів бюджетного фінансування сфери наукової і науково-технічної діяльності у 2021 році», що була розміщена на сайті МОН. Із нею можна ознайомитися за коротким посиланням: bit.ly/3brimtc.

87. **На шляху** до відновлення // Освіта України. – Київ, 2022. – 11 лип. (№ 26/27). – С. 2.

У місті Лугано (Швейцарія) відбулася Міжнародна конференція з питань відновлення України, на якій презентовано проєкт Плану відновлення та розвитку під керівництвом України. План містить окремий розділ щодо відновлення сфери освіти і науки, над яким працювали представники МОН, Офісу Президента, Комітету ВРУ з питань освіти, науки та інновацій, понад 170 українських, а також близько 80 іноземних експертів і партнерів. Планується продовження

розпочатих реформ – НУШ, розбудови мережі сучасних закладів освіти, реалізації стратегії розвитку вищої освіти, удосконалення підготовки кваліфікованих фахівців. У документі також описані стратегічні кроки до синхронізації з освітнім та дослідницьким простором Європейського Союзу.

88. **Новий** інтернет-ресурс // Освіта України. – Київ, 2022. – 8 серп. (№ 30/31). – С. 4.

Для популяризації української науки створено платформу «Вільна Наука» – vilnanauka.com. Наукові інститути й установи можуть із легкістю розповідати про відкриття та публікувати релізи, а журналісти – підтримувати контакт із представниками наукових установ для розповсюдження новин серед громадськості.

89. **Новий** очільник управління // Освіта України. – Київ, 2022. – 8 серп. (№ 30/31). – С. 3.

Новим керівником управління освіти Львівської міської ради став 35-літній Андрій Закалюк, повідомляє прес-центр установи.

90. **Нові** можливості // Освіта України. – Київ, 2022. – 11 лип. (№ 26/27). – С. 7.

Верховна Рада України ухвалила Закон «Про внесення змін до Закону України "Про професійну (професійно-технічну) освіту" щодо окремих аспектів підготовки кваліфікованих робітників в умовах воєнного стану та відновлення економіки» (№ 2312-IX від 19 червня 2022 року).

91. **Нові** підстави й уточнення умов // Освіта України. – Київ, 2022. – 6 черв. (№ 21/22). – С. 9.

«Дванадцятого травня Верховна Рада ухвалила за основу законопроект "Про внесення змін до деяких законів України щодо оптимізації трудових відносин" (№ 7251). Зокрема, пропонується декілька нових підстав для звільнення працівника в умовах воєнного стану. Наприклад, ідеться про ситуацію, коли неможливо забезпечити умови праці через знищення майна в результаті бойових дій. Пропонується запровадити

особливу процедуру звільнення таких кадрів. Ще однією підставою передбачено зробити відсутність працівника на роботі та інформації про причини такої відсутності більш ніж чотири місяці. Крім того, законопроект уточнює порядок та умови застосування механізму призупинення дії трудового договору, враховуючи виявлені непорозуміння щодо підстав та мети його впровадження. А також – уникнення можливих ризиків зловживань із боку роботодавців і за www.toutiaoimg.com безпечення трудових гарантій працівникам в умовах воєнного стану».

92. Обрамбальський В. Про післявоєнне відродження країни / В. Обрамбальський // Освіта України. – Київ, **2022**. – 8 серп. (№ 30/31). – С. 6.

Головна складова у формуванні висококваліфікованого фахівця, який має розуміти всю глибину тих чи інших процесів у обраній ним сфері і, відповідно, спроможний приносити користь Україні, це підтримка роботодавцями навчального процесу у вишах. Розуміючи це, Національний університет біоресурсів і природокористування підготував і провів Усеукраїнський форум "SEB-2022" – співпраця науки, освіти і бізнесу для післявоєнного відродження країни" з участю близько 600 представників органів державної влади, бізнес-структур, наукових, освітніх і громадських організацій.

93. Олійник В. Після перемоги випускники закладів профтехосвіти будуть на вагу золота / В. Олійник // Освіта України. – Київ, **2022**. – 11 лип. (№ 26/27). – С. 6–7.

94. Оновлення бази експертів // Освіта України. – Київ, **2022**. – 8 серп. (№ 30/31). – С. 2.

Міністерство освіти і науки оновлює базу експертів для розгляду наукових (науково-технічних) робіт (звітів про виконання зазначених робіт), що подаються для участі в конкурсах МОН та які фінансуються за рахунок коштів державного бюджету. До участі

запрошуються вчені з відповідною кваліфікацією, для включення до списку кандидатів необхідно заповнити анкету за посиланням: bit.ly/3zUAAvK. Кінцевий термін подання інформації для участі в конкурсному відборі – 1 вересня 2022 року.

95. **Підручник** із трудового права // Освіта України. – Київ, 2022. – 8 серп. (№ 30/31). – С. 4.

Відбулася презентація інноваційного електронного підручника "Трудове право України", розробленого командою освітян-науковців за підтримки Координатора проєктів ОБСЄ в Україні.

96. **Підтримка G7** // Освіта України. – Київ, 2022. – 20 черв. (№ 24). – С. 2.

97. **Подання** заяв і старт реєстрації // Освіта України. – Київ, 2022. – 8 серп. (№ 30/31). – С. 2.

Першого серпня 2022 року почалася реєстрація електронних кабінетів для вступників до магістратури на основі дипломів бакалавра, спеціаліста, магістра. Можливість подання заяв на бюджет і контракт буде відкрита із 16 серпня до: – 23 серпня – для вступу за результатами індивідуальної усної співбесіди; – 15 вересня – для вступу за результатами МТНК/МКТ або фахового іспиту в закладі освіти. Після цього подати заяви можна буде тільки на контрактну форму. Реєстрація електронних кабінетів буде відкрита до 31 жовтня.

98. **Посилення** захисту прав // Освіта України. – Київ, 2022. – 6 черв. (№ 21/22). – С. 5.

Набрав чинності Закон України № 2253-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту прав працівників» від 12 квітня 2022 року (опубліковано в газеті «Голос України» № 111 (7861)). Про це повідомляє юридичний відділ ЦК Профспілки працівників освіти і науки України.

99. **Працівники** і мобілізація // Освіта України. – Київ, 2022. – 8 серп. (№ 30/31). – С. 2.

Двадцять дев'ятого липня 2022 року Верховна Рада України ухвалила Закон «Про внесення змін до статті 23 Закону України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію" щодо відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації науковим, науково-педагогічним і педагогічним працівникам». Законом встановлено, що не підлягають призову на військову службу під час мобілізації наукові, науково-педагогічні, педагогічні працівники за умови роботи в наукових установах і організаціях, закладах вищої, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) чи загальної середньої освіти (за основним місцем роботи не менш як на 0,75 ставки).

100. Присудження ступеня PhD: виклики експерименту [коментарі] / підготував Дмитро Шулікін // Інформаційний збірник для освітян. – Київ, **2022**. – № 2. – С. 66–72.

101. Пріоритетні дослідження // Освіта України. – Київ, **2022**. – 25 лип. (№ 28/29). – С. 4.

Продовжено дію пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науковотехнічних розробок. Кабінет Міністрів України ухвалив постанову «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок та середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного та галузевого рівнів» № 782 від 12 липня 2022 р.

102. Про визнання освітніх кваліфікацій // Освіта України. – Київ, **2022**. – 13 черв. (№ 23). – С. 2.

Опубліковано рекомендації Європейської комісії щодо визнання українських освітніх кваліфікацій. Документ розроблений із метою надання конкретної підтримки закладам вищої освіти і національним центрам визнання освітніх кваліфікацій під час оцінювання документів про освіту, виданих українськими закладами освіти, з урахуванням відповідних компетенцій (із ним можна ознайомитися за посиланням: bit.ly/3xiVYIV).

103. **Про організацію** укриття // Освіта України. – Київ, 2022. – 8 серп. (№ 30/31). – С. 7.

Державна служба з надзвичайних ситуацій розробила рекомендації щодо організації укриттів у об'єктах фонду захисних споруд цивільного захисту персоналу та дітей (учнів, студентів) закладів освіти.

104. **Про премію** Верховної Ради України молодим ученим за 2021 рік // Голос України. – Київ, 2022. – 23 лип. (№ 151). – С. 4–5.

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій інформує, що відповідно до Постанови Верховної Ради України «Про Премію Верховної Ради України молодим ученим» від 5 лютого 2019 року № 2675-VIII (зі змінами) для участі в конкурсі на присудження Премії Верховної Ради України молодим ученим за 2021 рік надійшли та за результатами технічної експертизи прийняті до розгляду 94 роботи претендентів.

105. **Про соціальні** стипендії // Освіта України. – Київ, 2022. – 8 серп. (№ 30/31). – С. 4.

Кабінет Міністрів України прийняв постанову «Деякі питання призначення і виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) закладів фахової передвищої та вищої освіти» № 796, що затверджує Порядок призначення і виплати соціальних стипендій Верховної Ради України здобувачам фахової передвищої та вищої освіти. Про це повідомляє Профспілка працівників освіти і науки України.

106. **Радзівська В.** Українська наука фінансується, як один топовий університет у Європі / В. Радзівська // Країна. – Київ, 2022. – № 6 (609). – С. 32–35.

107. **Смілянська А.** Приватні виші навчатимуть випускників з окупованих територій безплатно / А. Смілянська // Голос України. – Київ, 2022. – 15 лип. (№ 145). – С. 10.

108. **Співпраця** зі світовим банком // Освіта України. – Київ, 2022. – 6 черв. (№ 21/22). – С. 4.

Міністр освіти і науки Сергій Шкарлет провів зустріч із глобальним директором Світового банку з питань освіти Хайме Сааведрою, під час якої обговорили потреби української освіти в умовах війни й у післявоєнний час.

109. **Спільні** проєкти з Латвією // Освіта України. – Київ, **2022**. – 13 черв. (№ 23). – С. 5.

Із 6 червня до 2 вересня 2022 року Міністерство освіти і науки України та Латвійська рада науки оголошують конкурс спільних українсько-латвійських науково-дослідних проєктів для реалізації у 2023–2024 роках.

110. **100** мільйонів на стипендії від Світового банку // Світ. – Київ, **2022**. – № 11/12. – С. 5.

111. **Україна** на EWF-2022 // Освіта України. – Київ, **2022**. – 6 черв. (№ 21/22). – С. 2.

Міністр освіти і науки Сергій Шкарлет виступив на Світовому освітньому форумі – 2022 (EWF), який відбувся у Лондоні.

112. **Хаджинова О.** Олена Хаджинова: «Ми готуємо кадри, які відбудовуватимуть Маріуполь і всю країну» / О. Хаджинова ; спілкувалася Світлана Галата // Світ. – Київ, **2022**. – Трав. (№ 17/18). – С. 7.

113. **Цифрова** трансформація, або "дія" для освітян / підготував Дмитро Шулікін // Освіта України. – Київ, **2022**. – 8 серп. (№ 30/31). – С. 8–9.

Пришвидшення цифрової трансформації освіти, запровадження електронного діловодства та розширення доступу громадян України до дистанційної освіти – 27 липня Верховна Рада України у другому читанні й у цілому 314 голосами ухвалила закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування Автоматизованого інформаційного комплексу освітнього менеджменту» (№ 7396). Коли верстався номер, документ було передано на підпис Президенту

України. Згідно із законом в Україні функціонуватиме інтегрована інформаційна система – Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту (А ІКОМ), – яка забезпечить цифрову взаємодію між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, закладами й установами освіти, учасниками освітнього процесу тощо.

114. **Шулікін Д.** Конкурс на Премію Верховної Ради за 2022 рік поновлено/ Д. Шулікін // Освіта України. – Київ, **2022**. – 27 черв. (№ 25). – С. 9.

Якість освіти, академічна доброчесність, академічна мобільність

115. **Дашковська О. В.** Як діє НАЗЯВО – ключова ланка системи якості вищої освіти / О. В. Дашковська, В. П. Погребняк // III Міжнародна науково-практична конференція "Проблеми кібербезпеки інформаційно-телекомунікаційних систем" (PCSITS) : 12 червня 2020 р. : збірник матеріалів доп. та тез / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка [та ін.]. – Київ, **2020**. – С. 211–216.

116. **З поправкою на війну** / підготував Дмитро Шулікін // Світ. – Київ, **2022**. – Лип. (№ 25/26). – С. 7.

Попри виклики війни, українська система вищої освіти вистояла, а отже – питання її якості й надалі залишається актуальним. Більш того – триває робота на перспективу. Так, під час міжнародного онлайн-форуму «Забезпечення якості вищої освіти в умовах війни» було презентовано проєкт Національного плану дій зовнішнього забезпечення якості вищої освіти України на період 2022–2023 роки.

117. **Любіцева О. О.** Освітня міграція: Україна в системі загальних трендів / О. О. Любіцева, І. В. Кочеткова // Географія та

туризм. – Київ, 2021. – Вип. 64. – С. 61–69.

118. **Рижко О. М.** Зміна мотивації як неодмінна умова запобігання плагіату / О. М. Рижко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Соціальні комунікації. – Харків, 2017. – Вип. 11. – С. 56–63.

119. **Скабара Р. М.** Академічна мобільність як чинник розвитку освітніх подорожей в Україні / Р. М. Скабара, В. В. Худоба // Географія та туризм. – Київ, 2021. – Вип. 61. – С. 38–43.

120. **Kasianchuk V.** Features of the concept of a scientific journal / V. Kasianchuk // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Соціальні комунікації. – Харків, 2017. – Вип. 11. – С. 106–111.

Особливості поняття наукового журналу.

Управління в системі вищої освіти та ЗВО, фінансування

121. **Силадій І.** Децентралізація – стимулюючий чинник демократизації освіти / І. Силадій // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, 2021. – Вип. 1 (13). – С. 65–67.

В умовах трансформації соціальних процесів децентралізація управління українським суспільством постає вагомим чинником стимулювання демократизації освіти. Принагідно варто використати зарубіжний досвід децентралізації управління освітою та підвищення її якості на різних щаблях освітнього процесу.

122. **Sherm A.** Building and Leading Teams: University Perspective on Educating Students and Developing Professionals in Public Administration and Business Organizations / A. Sherm // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління. – Київ,

2021. – Вип. 2 (14). – С. 25–28.

Проаналізовано підвищення ролі керівництва університетських професорів в інтерактивному командному онлайн-навчанні в постпандемічну епоху, стратегії побудови команди в онлайн-командному навчанні, командна синергія як базовий ключ до успіху команди, а також її концепції та елементи, як еволюція від конфлікту до синергії.

Заклади вищої освіти, академічні та наукові установи

123. **Академічний рейтинг ЗВО** // Освіта України. – Київ, **2022.** – 13 черв. (№ 23). – С. 5.

124. **Акредитація в умовах війни** // Світ. – Київ, **2022.** – № 11/12. – С. 5.

Строк дії сертифікатів закладів вищої освіти (наукових установ) про акредитацію спеціальностей і напрямів підготовки та сертифікатів про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, що були чинними на 24 лютого 2022 року, продовжується до 1 липня року, наступного за роком припинення або скасування воєнного стану в Україні. Відповідну урядову постанову № 295 було прийнято 16 березня.

125. **Балашова С.** Реалізація інклюзивної освіти у закладах вищої освіти України / С. Балашова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2021.** – Вип. 1 (13). – С. 5–7.

Визначено особливості інклюзивної освіти та розглянуто проблеми доступності вищої освіти для осіб з обмеженими можливостями здоров'я, опрацьовано основні нормативно-правові акти України, що регулюють право осіб з особливими потребами на вищу освіту, визначено, що інклюзивне навчання у вищій школі можна визначити як

комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної вищої освіти студентам з інвалідністю шляхом організації навчання з урахуванням індивідуальних особливостей їхньої навчально-пізнавальної діяльності.

126. **Викладачі** з Херсона та Харкова створили безплатну онлайн-школу з фізики // *Голос України*. – Київ, **2022**. – 5 серп. (№ 160). – С. 10.

Викладач Херсонського фізико-технічного ліцею Максим Пашко разом із колегами заснував онлайн-школу з фізики для своїх учнів та всіх охочих ґрунтовно вивчати природничі науки.

127. **Два переміщених** виші переїхали у Дніпро [Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля і Донбаський державний педагогічний університет] // *Світ*. – Київ, **2022**. – Квіт. (№ 15/16). – С. 7.

128. **Європейські** гранти: потрібен курс з «Горизонтознавства»! / підготувала Світлана Галата // *Світ*. – 2022. – Січ. (№ 1/2). – С. 6.

Підписано угоду про участь України у рамковій програмі з досліджень та інновацій «Горизонт Європа» та програмі з досліджень та навчання Європейського співтовариства з атомної енергії «Євратом». Які ж пріоритети, структура та напрями цих програм? Як дослідникам обрати конкурс, перемогти успішно виконати проєкт? А також – як і чим може допомогти держава?

129. **Коваленко М. А.** Методи оцінки результатів адаптації закладу вищої освіти до змін зовнішнього середовища / М. А. Коваленко, О. Е. Ломоносова, А. В. Руснак // *Економічні інновації*. – Одеса, **2021**. – Т. 23, № 3 (80). – С. 155–164.

130. **Одинадцять** найкращих – у QS // *Вища освіта України*. – **2022**. – 20 черв. (№ 24). – С. 2.

131. **Ректорські** конкурси // *Освіта України*. – Київ, **2022**. – 6 черв. (№ 21/22). – С. 4.

«Міністерство освіти і науки оголошує конкурс на зайняття посад ректорів: – Державного вищого навчального закладу "Донецький національний технічний університет"; – Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти "Кам'янець-Подільський державний інститут"; – Одеського національного технологічного університету; – Українського державного університету науки і технологій; – Херсонського державного аграрно-економічного університету».

132. Співпраця ЛНТУ і НАУ // Освіта України. – Київ, 2022. – 6 черв. (№ 21/22). – С. 3.

Ректор Луцького національного технічного університету Ірина Вахович і ректор Національного авіаційного університету Максим Луцький уклали меморандум про співпрацю.

133. Стріха М. Дослідникам варто шукати істини, а не гроші. Українські науковці обговорити інформаційну епоху, добу науки і знань, яка дедалі помітніше робиться й добою постправди, дезінформації та невігластва / М. Стріха // Україна молода. – Київ, 2022. – 2 черв. (№ 12). – С. 10–11.

Відбулися традиційні щорічні Академічні читання пам'яті визначного вченого-фізика, засновника і першого президента АН вищої школи України В. І. Стріхи. Вони пройшли в режимі онлайн. Президент АН вищої школи України О. Г. Наконечний нагадав, що цей рік для академії особливий: 27 листопада вона відзначить 30-річчя. Готуючись до нього, АН ВШ підписала меморандуми про співпрацю з Національною академією наук України та з Українською спілкою промисловців та підприємців. Разом з УСПП зараз створюється Центр міждисциплінарних і прикладних досліджень. Заяви академії з актуальних питань наукового, освітянського й ширше – громадсько-політичного життя привертають до себе увагу не тільки фахової спільноти. Академіки АН вищої школи України В. І. Жданов та В. М. Яцук (фізичний факультет КНУ ім. Тараса Шевченка) виголосили доповіді «Модифікація загальної теорії відносності чи нові

космологічні поля?» та «Спектральні прояви фотофізичних процесів у вірусах та особливості їх інактивації». Перша з них стосувалася засадничих проблем світобудови, а друга може мати й важливе прикладне значення в контексті пандемії ковід-19.

134. **Турнір фізиків: замість хлопців поїхали дівчата** // Світ. – Київ, **2022**. – Трав. (№ 19/20). – С. 8.

Команда дівчат, яка представляла Україну на Міжнародному турнірі фізиків у Колумбії, посіла 6-у позицію з 15 команд світу. Підготовкою команди керував провідний науковий співробітник НДІ астрономії Харківського національного університету імені Каразіна, доцент ХНУ Олексій Голубов. До підготовки нової команди долучився і керівник команди-переможниці всеукраїнського турніру доцент ХНУ Захар Майзеліс. Допомогали й колишні турнірники, випускники ХНУ Олександра Разім, Олексій Лук'ячук, Орина Іващенко, Вероніка Ліпатова, доцентка кафедри фізики НТУ «ХПІ», майбутня керівниця команди Ксенія Мінакова. Друга керівниця команди, Анастасія Гаєва допомагала безпосередньо на турнірі (став у пригоді величезний турнірний досвід Анастасії). До складу команди увійшли представниці трьох університетів. Це студентка другого курсу фізтеху ХНУ Анастасія Романчук і студентка третього курсу фізфаку ХНУ (кафедра астрономії) Влада Фандєєва. Три студентки КНУ імені Тараса Шевченка – Дарина Сич, Анастасія Демидченко і Поліна Дімітрієва – та студентка КПІ ім. Ігоря Сікорського Яна Калісецька.

135. **Українські** вчені беруть участь у створенні енергії термоядерного синтезу // Світ. – Київ, **2022**. – Лют. (№ 5/6). – С. 1.

Україна стала частиною консорціуму EUROfusion з 1 січня 2017 року. Як підкреслює офіційний сайт НАН України, Національна академія є «ProgrammeOwner» проєкту з боку України, а ННЦ «Харківський фізико-технічний інститут» виступає як «ProgrammeManager», об'єднуючи дослідницьку діяльність 6 наукових та освітніх організацій України. До складу української дослідницької команди входять також:

Інститут теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова НАН України, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Національний університет «Львівська політехніка» та Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

136. **Шимко В. А.** Інклюзія в освітньому просторі закладів вищої освіти Криворіжжя: архітектурно-планувальний аспект / В. А. Шимко // Гірничий вісник. – Кривий Ріг, **2020**. – Вип. 108. – С. 20–27.

137. **Шимко В. А.** Питання якісної модернізації архітектурного середовища у вишах / В. А. Шимко // Гірничий вісник. – Кривий Ріг, **2019**. – Вип. 106. – С. 55–59.

Вінницький національний технічний університет

138. **Зробити** поля знову безпечними // Освіта України. – Київ, **2022**. – 13 черв. (№ 23). – С. 11.

У нещодавно створеному науководослідному і навчальному центрі «ВНТУ-ФРЕНДТ», що працює на базі Вінницького політехнічного університету, презентували нові винаходи, спрямовані на безпеку в аграрному виробництві.

139. **Подяка** за кіберзахист держави // Освіта України. – Київ, **2022**. – 6 черв. (№ 21/22). – С. 3.

«Від початку повномасштабного вторгнення росіян вінницькі студенти згуртувалися в команду, щоби стати на варті кіберзахисту нашої країни. Із цієї команди подякою Департаменту кіберполіції Національної поліції України відзначено студента Івана Савчука. Він – третьокурсник кафедри захисту інформації факультету інформаційних технологій і комп'ютерної інженерії Вінницького національного технічного університету».

ДНЗ «Київський професійний коледж з посиленою

військовою та фізичною підготовкою»

140. **Київський** коледж передав захисникам мобільні сонячні електростанції // *Голос України*. – Київ, **2022**. – 5 серп. (№ 160). – С. 10.

Цього року Державний навчальний заклад «Київський професійний коледж з посиленою військовою та фізичною підготовкою» видав дипломи майже п'яти сотням випускників. А нещодавно команда коледжу за сприяння партнерів виготовила та передала мобільні сонячні електростанції для підрозділу 93-ї бригади Збройних Сил України.

Донбаський державний педагогічний університет

141. **Омельченко С.** «Наші студенти пройшли шлях від "Євшана" до Байрактара» / С. Омельченко ; спілкувалася Світлана Галата // *Світ*. – Київ, **2022**. – Черв. (№ 21/22). – С. 1, 4–5.

Донбаський державний педагогічний університет сьогодні працює в Дніпрі. Сюди заклад переїхав зі Слов'янська, в середині березня 2022 року. Ректор ДДПУ – Світлана Омельченко уважно стежить за картою бойових дій, переживає, почувши скупі слова офіційної інформації про обстріли та руйнування в Слов'янську. Біля міста сьогодні точаться запеклі бої. Якими були перші місяці російської збройної агресії для спільноти закладу? Як облаштувалися на новому місці? Яким бачать найближче майбутнє університету? Ці запитання ми ставимо ректору університету, доктору педагогічних наук, професору Світлані Омельченко.

Інститут захисту рослин Національної академії аграрних наук України ●

142. **Борзих О. І.** До 75-річчя Інституту захисту рослин НААН України. Школа хіміків-аналітиків та екотоксикологів / О. І. Борзих, М. В. Круть // Захист і карантин рослин. – Київ, **2021**. – Вип. 67. – С. 18–29.

143. **Борзих О. І.** До 75-річчя Інституту захисту рослин НААН України. Школи фітопатологів / О. І. Борзих, М. В. Круть // Захист і карантин рослин. – Київ, **2021**. – Вип. 67. – С. 30–41.

144. **Борзих О. І.** Інституту захисту рослин Національної академії аграрних наук України – 75 років / О. І. Борзих, Л. Л. Гаврилюк, М. В. Круть // Захист і карантин рослин. – Київ, **2021**. – Вип. 67. – С. 3–17.

Інститут надтвердих матеріалів імені В. М. Бакуля НАН України

145. **Туркевич В.** «Попри обстріл, ми зберегли можливість дослідження» / В. Туркевич ; підготував Дмитро Шулікін // Світ. – Київ, **2022**. – Трав. (№ 19/20). – С. 7.

У березні територія Інституту надтвердих матеріалів імені В. М. Бакуля НАН України зазнала ракетного удару. Руйнування і пошкодження значні. За оцінками керівництва інституту, на відновлення потрібно близько 60 мільйонів гривень. Розмова з директором про роботу в надзвичайних умовах.

Інститут радіофізики та електроніки ім. О. Я. Усикова Національної академії наук України

146. **Логвінов Ю.** «Російські війська намагалися знищити наш інститут» / Ю. Логвінов ; спілкувалася Світлана Галата // Світ. – Київ,

2022. – Черв. (№ 23/24). – С. 4.

Інститут радіофізики та електроніки ім. О. Я. Усикова Національної академії наук України знають у найвіддаленіших куточках світу. У різні роки в інституті працювали Павло Бліох, Семен Брауде, Емануїл Канер, Олександр Усиков та багато інших. У квітні 2022 року інститут опинився під щільним вогнем російських агресорів. Які будівлі зруйновані, чи можливо (і коли) їх відновити? А також – як наукова установа планує подальшу роботу? Ці та інші запитання ми поставили тимчасово виконуючому обов'язки директора інституту - Юрію Логвінову.

Західноукраїнський національний університет

147. **Позняк-Хоменко Н.** Волонтерський центр у виші. У Західноукраїнському національному університеті поєднують навчання з допомогою тим, хто рятується від війни / Н. Позняк-Хоменко // Україна молода. – Київ, 2022. – 7 лип. (№ 17). – С. 3.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

148. **Бугров В.** Роботи не цураємось, війську допомагаємо, а оптимізмом ще й поділимось / В. Бугров, розмову вів Д. Шулікін // Світ. – Київ, 2022. – № 11/12. – С. 4.

Про життя КНУ імені Тараса Шевченка в умовах воєнного стану. розповідає ректор університету Володимир Бугров.

149. **Єфіменко В.** Астрономічна обсерваторія Київського національного університету імені Тараса Шевченка у 2019 році / В. Єфіменко // Вісник Київського національного університету імені

Тараса Шевченка. Астрономія. – Київ, 2020. – Вип. 1 (61). – С. 33–35.

150. **Єфіменко В.** Астрономічна обсерваторія Київського національного університету імені Тараса Шевченка у 2020 році / В. Єфіменко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Астрономія. – Київ, 2020. – Вип. 2 (62). – С. 34–37.

151. **Заради** європейського майбутнього // Освіта України. – 2022. – 25 лип. (№ 28/29). – С. 4.

«Відтепер до родини європейських вищих шкіл – Альянсу європейських університетів (European University for Well-Being) – входить Київський національний університет імені Тараса Шевченка, який представлятиме Україну. Ректор КНУ Володимир Бугров узяв участь у роботі Асамблеї ректорів університетів – членів альянсу в місті Лейден (Нідерланди). Альянс об'єднує науковоосвітній потенціал провідних європейських академічних центрів: Бірмінгемський університет (Велика Британія), Кельнський університет (Німеччина), Флорентійський університет (Італія), Лейденський університет (Нідерланди), Університет Ліннея (Швеція), Університет міста Мурсія (Іспанія), Нантський університет (Франція), Університет Земмельвайса (Угорщина)».

152. **Лященко Д. К.** Студентські опитування: як перетворити формальність у можливість. Кейс КНУ імені Тараса Шевченка / Д. К. Лященко // Українські культурологічні студії. – Київ, 2021. – № 1 (8). – С. 72–75.

Присвячено проблемі проведення студентських опитувань в українських закладах вищої освіти.

153. **Перемоги** в олімпіадах // Освіта України. – Київ, 2022. – 25 лип. (№ 28/29). – С. 5.

«Липень став щедрим на участь і перемоги українських дітей та молоді в міжнародних олімпіадах. Зокрема, змагалися 368 знавців фізики і понад тисяча зацікавлених у поглибленому вивченні хімії

школярів. Випробування з фізики були організовані у Швейцарії, вперше в історії олімпіади проведено тур фізичного експерименту за допомогою комп'ютерної симуляції, виконання якого безперервно контролювалося з використанням камер. Українську команду представили 5 школярів, які вибороли 1 срібну, 3 бронзові медалі й почесну грамоту. В олімпіаді взяли участь 77 команд із різних країн світу. Українці проходили змагання на базі факультету радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародна олімпіада з хімії відбулася на базі Нанкайського університету міста Тяньцзінь (Китай). Команда України у складі чотирьох учасників разом із командами Словенії та Угорщини змагалися в університеті міста Любляна (Словенія). У випробуваннях узяли участь школярі з 84 країн світу. Українці здобули 3 срібні й 1 бронзову медалі. Команда України у складі шести школярів успішно виступила на 63-й Міжнародній математичній олімпіаді, що проходила з 6 по 16 липня 2022 року в місті Осло, Норвегія. Українці вибороли медалі: 1 золоту, 1 срібну та 4 бронзових. Представники близько сотні країн – учасниць змагань вітали нашу збірну стоячи».

154. Про премію Верховної Ради України молодим ученим за 2021 рік // Голос України. – Київ, **2022**. – 23 лип. (№ 151). – С. 4–5.

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій інформує, що відповідно до Постанови Верховної Ради України «Про Премію Верховної Ради України молодим ученим» від 5 лютого 2019 року № 2675-VIII (зі змінами) для участі в конкурсі на присудження Премії Верховної Ради України молодим ученим за 2021 рік надійшли та за результатами технічної експертизи прийняті до розгляду 94 роботи претендентів. Роботи науковців КНУ імені Тараса Шевченка: робота «Досягнення з гармонізації законодавства України та права Європейського Союзу: конституційне право, правосуддя і судочинство»: Ізарова Ірина Олександрівна – доктор

юридичних наук, професор кафедри; Шамрай В'ячеслав Вікторович – доктор юридичних наук, доцент кафедри; робота «Історія американської філософії: від міфології до космології»: Соболевський Ярослав Андрійович - доктор філософських наук, доцент; робота «Розвиток страхового ринку України та його інфраструктури»: Шолойко Антоніна Сергіївна – доктор економічних наук, доцент кафедри; робота «Створення нових ефективних наноструктур для виготовлення сонячних елементів»: Пилипова Ольга Вікторівна – кандидат фізико-математичних наук, молодший науковий співробітник; Булавко Геннадій Володимирович – кандидат хімічних наук, асистент кафедри; Носик Павло Сергійович – кандидат хімічних наук, молодший науковий співробітник.

155. **Толстанова Г.** Ганна Толстанова: «Завжди можна знайти портал можливостей» / Г. Толстанова ; розпитувала Лариса Остролуцька // Світ. – Київ, **2022**. – Лип. (№ 25/26). – С. 6–7.

Розмова з проректоркою з наукової роботи КНУ, професоркою Ганною Толстановою щодо нових підходів та нових ініціатив, зокрема щодо міжнародної наукової співпраці

156. **Шулікін Д.** Досвід НАЗЯВО, практики вишів і проєкт Національного плану дій / Д. Шулікін // Освіта України. – Київ, **2022**. – 13 черв. (№ 23). – С. 8–10.

«Освіта є нашим внеском у перемогу України» – саме так сформулювали своє завдання після початку війни у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. – У Києві була непроста ситуація, але ми прагнули показати, що університет працює, – розповідає ректор КНУ Володимир Бугров. За його словами, важливо було підтримувати контакт із усіма співробітниками і студентами вишу. Було проведено опитування, і більшість висловилося за продовження навчання з використанням дистанційних технологій...».

157. **Шулікін Д.** Роботи не цураємось, війську допомагаємо, а

оптимізмом – ще й поділимось / Д. Шулікін // Світ. – Київ, 2022. – № 11/12. – С. 4.

Продовжуємо цикл матеріалів про життя українських вишів в умовах воєнного стану. Мобілізував усі сили і Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Його студенти і викладачі захищають Україну, допомагають нашому війську і один одному і звісно – не втрачають оптимізму.

Київський національний університет культури і мистецтв

158. **Fedorenko V.** Factors in the Development of Professional Competences at Students TV-Journalists at KNUCA / V. Fedorenko, S. Kotliar // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Соціальні комунікації. – Харків, 2018. – Вип. 14. – С. 71–81.

Особливості формування професійних компетентностей студентів тележурналістів КНУКІМ.

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

159. **Лікувальні** мазі для військових // Світ. – Київ, 2022. – Черв. (№ 21/22). – С. 7.

Співробітники кафедри фармакогнозії і ботаніки Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького у співпраці з Волинським національним університетом імені Лесі Українки готують лікувальні мазі, настоянки та льодяники для військових.

Львівський національний університет імені Івана Франка

160. **Кахнич В.** Традиція адміністративно-правових досліджень у Львівському університеті: окремі акценти (до 360 річчя Львівського університету) / В. Кахнич // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : Матеріали XXVIII звіт. наук.-практ. конф., 3–4 лют. 2022 р. / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка [та ін.]. – Львів, **2022**. – Ч. 2. – С. 93–95.

Маріупольський державний університет

161. **Трофименко М.** «Наш університет має стати символом відновлення міста-героя Маріуполя» / М. Трофименко ; спілкувалася Світлана Галата // Світ. – Київ, **2022**. – Квіт. (№ 15/16). – С.6.

Маріуполь уже понад 50 днів війни є символом українського опору. І українці, і світова спільнота з тривогою і надією стежать за обороною міста, допомагають тим, хто виїхав, уболівають за тих, хто залишився. Про те, як зустріли війну в Маріупольському державному університеті, чи змогли виїхати його студенти і викладачі, в якому стані будівлі, запитуємо у ректора МДУ Миколи Трофименка.

Міжнародний університет фінансів

162. **Аркад'єва О.** MBA для українського менеджменту: де в Україні навчають управляти бізнесом під час війни / О. Аркад'єва // Урядовий кур'єр. – Київ, **2022**. – 4 серп. (№ 168). – С. 6.

«Чого навчають управлінців у Міжнародному університеті фінансів на прикладі інжинірингової компанії та групи компаній зварювальних виробництв».

163. **Смоляр Л.** «Інтернаціоналізація та міжнародна співпраця – наші сильні сторони» / Л. Смоляр; спілкувалася Світлана Галата // Світ. – Київ, **2022**. – Черв. (№ 23/24). – С. 5.

Університети, які роками впроваджували практики інтернаціоналізації, сьогодні мають суттєві переваги. Таким закладом є, зокрема, Міжнародний університет фінансів. Запитуємо у його ректорки Любові Смоляр – які стратегії життєздатності вибудовує сьогодні виш, які переваги це дає студентам і викладачам?

164. **Смоляр Л.** «Ми навчаємо студентів критично мислити і розв’язувати задачі завтрашнього дня» / Л. Смоляр; підготувала Світлана Галата // Світ. – Київ, **2022**. – Квіт. (№ 15/16). – С. 5.

Світ стрімко змінюється, щодня з’являються нові виклики в житті, економіці, бізнесі. Чи готові до цих викликів українські студенти? Як навчити їх бути конкурентними у світі, у якому відбуваються глобальні зміни? Як не розгубитися у світі, де мільйони людей залишають свої домівки і намагаються вижити в інших країнах? Про це ми запитуємо ректорку Міжнародного університету фінансів Любов Смоляр.

165. **Смоляр Л.** «Ми навчаємо студентів критично мислити і розв’язувати задачі завтрашнього дня» / Л. Смоляр; розмову вела С. Галата // Урядовий кур’єр. – Київ, **2022**. – 10 черв. (№ 128). – С. 5.

НТТУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

166. **Денисюк С. П.** Підготовка фахівців з енергетичної сертифікації та обстеження інженерних систем будівель в ІЕЕ КПІ ім. Ігоря Сікорського / С. П. Денисюк, О. В. Коцар, М. М. Шовкалюк // Енергетика: економіка, технології, екологія. – Київ, **2021**. – № 1 (63). – С. 27–32.

167. **Згуровський М.** Завдяки пріоритету науки Україна стає і багатшою, і безпечнішою / М. Згуровський // Світ. – Київ, **2022**. – Лип. (№ 25/26). – С. 5.

Міжнародний часопис про вищу освіту University World News надрукував статтю ректора Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" Михайла Згуровського.

168. **Згуровський М.** Ректор НТУУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» академік НАН України Михайло Згуровський: «Дослідницький університет – локомотивпрогресу у сучасному суспільстві» // Світ. – Київ, **2022**. – Січ. (№ 1/2). – С. 4–5.

169. **КПІ та "Львівська політехніка"** приєднується до ENHANCE Alliance // Світ. – Київ, **2022**. – № 11/12. – С. 5.

170. **Шулікін Д.** Якщо кожний буде на своєму місці, ми обов'язково переможемо / Д. Шулікін // Світ. – Київ, **2022**. – Берез. (№ 9/10). – С. 5.

Про життя вишив в умовах воєнного стану, розпочинаючи з НТТУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

171. **Sikorsky Challenge-2022:** зустрінемося у жовтні // Світ. – Київ, **2022**. – Лип. (№ 25/26). – С. 8.

З 26 по 28 жовтня в НТУУ «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського» відбудеться XI Фестиваль інноваційних проєктів Sikorsky Challenge 2022.

НТУ «Дніпровська політехніка»

172. **Створили** нові можливості для студентів // Голос України. – Київ, **2022**. – 5 серп. (№ 160). – С. 10.

Інноваційний хаб для студентів енергетиків відкрили на базі Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» за

підтримки енергокомпанії.

НТУ «Харківський політехнічний інститут»

173. **Дуальне** ІТ-навчання // Освіта України. – Київ, **2022**. – 27 черв. (№ 25). – С. 3.

Харківський політехнічний інститут спільно із ІТ-компанією SoftServe започатковує оновлену спеціальність із дуальним форматом навчання. В оновленій освітній програмі оптимізували порядок вивчення предметів, актуалізували та доповнили навчальні курси.

174. **ХПІ:** про релокацію не йдеться // Світ. – Київ, **2022**. – Черв. (№ 21/22). – С. 7.

Національна академія наук України

175. **Загородній А.** «Головне те, що відчуваєш серцем, і до чого тягнешся розумом» / А. Загородній ; запитання задавала Лариса Остролуцька // Світ. – Київ, **2022**. – Трав. (№ 19/20). – С. 5.

176. **Загородній А.** «Саме наука має відігравати ключову роль у відродженні України» / А. Загородній ; запитання задавала Лариса Остролуцька // Світ. – Київ, **2022**. – Трав. (№ 19/20). – С. 1, 4.

177. **Золота** медаль НАН // Освіта України. – **2022**. – 27 черв. (№ 25). – С. 2.

Оголошується конкурс на здобуття Золотої медалі імені Володимира Вернадського Національної академії наук України у 2022 році.

Національний авіаційний університет

178. **Удар** по Льотній академії // Освіта України. – Київ, **2022**. –

8 серп. (№ 30/31). – С. 3.

Збройні сили ворога здійснили ракетний удар по ангарах технічного обслуговування літаків цивільного закладу освіти – Льотної академії Національного авіаційного університету. Це сталося 28 липня. На превеликий жаль, унаслідок обстрілу Кропивницького є загиблі й поранені. Є і матеріальні втрати, зокрема літаки для навчання цивільних пілотів.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

179. **Головне** завдання найближчого часу: перемагати і відбудувати / підготували Світлана Галата, Лариса Остролицька, Дмитро Шулікін // Світ. – Київ, **2022**. – Лип. (№ 25/26). – С. 4–5.

Співпраця науки, освіти і бізнесу для післявоєнного відродження країни – такою була тема форуму в Національному університеті біоресурсів і природокористування України.

180. **Обрамбальський В.** Коли закінчиться війна / В. Обрамбальський // Урядовий кур'єр. – Київ, **2022**. – 29 лип. (№ 164). – С. 16.

Співпраця науки, освіти і бізнесу для післявоєнного відродження країни домінували на порядку денному Всеукраїнського форуму SEB-2022, який проходив на базі Національного університету біоресурсів і природокористування України. Форум активував діалог бізнесу з освітніми закладами, взаємодію університетів та роботодавців.

181. **Робот-психолог** // Освіта України. – Київ, **2022**. – 8 серп. (№ 30/31). – С. 3.

Студентка Національного університету біоресурсів і природокористування України Ірина Пархомчук створила додаток для соціального робота Zenbo, щоб він міг допомагати людям як

терапевтичний компаньйон.

Національний університет «Острозька академія»

182. **Острозька** академія отримала Starlink // Освіта України. – 2022. – 13 черв. (№ 23). – С. 3.

Ректор Острозької академії професор Ігор Пасічник зазначає: – Ілон Маск подарував системи Starlink для 50 університетів України. Ми пишаємося, що Острозька академія потрапила до числа цих вишів. Насамперед це дає нам свободу дій і, найважливіше, спокій під час проведення навчальних занять, бо Starlink – це отримання інформації через супутники. Такий зв'язок є найнадійнішим.

183. **Перші** в Конкурсі кейсів [Електронний ресурс] // Освіта України. – 2022. – 27 черв. (№ 25). – С. 3.

Команда студентів Національного університету «Острозька академія» на чолі з деканом економічного факультету Олександром Новоселецьким посіла 1-ше місце в міжнародному змаганні The Global Case Competition – spring 2022. Конкурс організований Nazareth College (Нью-Йорк, США), університетом – партнером Острозької академії. Конкурс кейсів (Case Competition) полягає у вирішенні студентами університетів з усього світу проблем менеджменту, з якими стикаються організації.

184. **Семенин Х.** «Ваш внесок у перемогу – учитися». Завідувач кафедри Острозької академії Сергій Рудько став до лав ЗСУ: «Не міг сидіти й чекати, що буде далі» / Х. Семенин // Україна молода. – Київ, 2022. – 2 черв. (№ 12). – С. 5.

Із початку повномасштабного російського вторгнення в Україну студентство і викладачі Острозької академії дають відсіч ворогові на всіх фронтах. У лавах Збройних сил України служить добровольцем Сергій Рудько – викладач і завідувач кафедри регіональних студій. Він

розповідає, чому і як вирушив воювати, та навіть вчитися у час війни.

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

185. **Позивний «Професор»** // Освіта України. – Київ, **2022**. – 6 черв. (№ 21/22). – С. 3.

«Професор Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, автор понад 200 наукових праць, доктор історичних наук Сергій Лепяк перетворився на воїна з позивним «Професор». Від перших днів герой ухвалив свідоме рішення йти захищати рідне місто Чернігів. До лав ЗСУ пан Сергій долучився не сам, в українському війську воюють і обидва сини науковця».

Сумський державний університет

186. **«Зірковий» викладач** // Освіта України. – Київ, **2022**. – 27 черв. (№ 25). – С. 3.

Видатний науковець у галузі матеріалознавства та нанотехнологій, першовідкривач і дослідник класу двовимірних неорганічних сполук – максенів (MXenes), директор Інституту наноматеріалів Університету Дрекселя (м. Філадельфія, США) Юрій Гогоці обійняв посаду професора (за сумісництвом) на кафедрі наноелектроніки та модифікації поверхні Сумського державного університету.

Сумський національний аграрний університет

187. **Данько Ю.** «Викладачі і студенти СНАУ довели, що українські аграрії – "міцні горішки"» / Ю. Данько ; спілкувалася Світлана Галата // Світ. – Київ, **2022**. – Квіт. (№ 15/16). – С. 7.

Як живе у воєнних реаліях Сумський національний аграрний

університет, розповідає проректор з наукової роботи СНАУ Юрій Данько.

Харківська державна академія дизайну та мистецтв

188. **Демченко А.** 100 лет ХГадИ! / А. Демченко, О. Дербілова // Новий колегіум. – Харків, 2021. – № 4 (106). – С. 78–83.

Харківський національний медичний університет

189. **Ректорський** контроль та особливості його проведення в умовах дистанційного навчання / Н. Нікуліна, І. Завгородній, Д. Перцев, С. Краснікова, Д. Маракушин, Т. Баглаєнко // Новий колегіум. – Харків, 2021. – № 4 (106). – С. 24–29.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

190. **Університети** під прицілом // Світ. – 2022. – Лют. (№ 7/8). – С. 8.

Університет Каразіна – одна з візитних карток міста, ЗВО, що перебуває на найвищих щаблях українських рейтингів, в якому навчаються 23 тисячі студентів і працюють біля 5 тисяч викладачів, особливо сильно постраждав від російських ракет та снарядів. Уже на другий війни день агресор влучив у Фізико-технічний факультет, який розташований у П'ятихатках, там, де й славнозвісний ННЦ «Харківський фізико-технічний інститут». Саме цей район почали люто обстрілювати серед перших.

191. **Koshechko N.** Establishment and development of education at the imperial Kharkiv university / N. Koshechko, N. Postoiuk // Вісник

Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Педагогіка. – Київ, 2021. – Вип. 2 (14). – С. 18–21.

Проаналізовано актуальні ідеї щодо проблеми становлення та розвитку освіти в Імператорському Харківському університеті на юридичному факультеті, його історію створення та діяльність. У XIX – на початку XX ст. Університет налічував чотири факультети: фізико-математичний, історико-філологічний, медичний та юридичний, діяльність якого заклала підвалини розвитку юридичної освіти в Україні, сприяла накопиченню та культивуванню морально-духовних цінностей як основи формування культури, забезпечила органічне єднання вітчизняної університетської освіти з такими ж закордонними навчальними закладами. На юридичному факультеті класична освіта характеризувалася універсальністю всезагальної підготовки. Випускники мали широкий вибір працевлаштування, що стосувався різноманітних сфер діяльності у державній службі, промисловості, освіті, охороні здоров'я. Розглянуто життєпис викладачів юридичного факультету, де активно і наполегливо працювали вчені-освітяни: М. Алексеєнко, Л. Владимиров, М. Гредескул, В. Даневський, І. Дитятін, Л. Загурський, М. Остроумов, І. Сокальський, А. Стоянов, Г. Цехановецький, М. Чубинський, Г. Шершеневич. Знані викладачі юридичного факультету уособлювали високі моральні якості, людяність і слугували яскравим прикладом для наслідування студентською молоддю. Внесок вчених-педагогів цього закладу забезпечив подальше формування та перспективи поступу вітчизняних класичних університетів. Узагальнено інформацію щодо сучасного рейтингу Харківського університету як класичного університету.

192. **Learning** chinese using digital applications / О. Nalyvaiko, Н. Reznichenko, І. Kulakova, О. Kudaieva, А. Bondarenko // Наукові записки кафедри педагогіки. – Харків, 2020. – Вип. 47. – С. 64–67.

Метою дослідження є визначення обізнаності викладачів кафедри

східних мов та міжкультурної комунікації Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна у використанні додатків та платформ trainchinese, PurpleCulture та Google Classroom задля встановлення частоти використання вищезгаданих ресурсів та співвідношення між освоєнням матеріалу, заохоченням до навчального процесу, підвищенням рівня володіння китайською мовою серед студентів.

***Чернівецький національний університет імені Юрія
Федьковича***

193. **Торончук І. Ж.** Деякі аспекти розвитку кримінально-правової науки в Чернівецькому університеті в 1918–1940 рр. / І. Ж. Торончук, Т. А. Грекул-Копалик // Наукові читання пам'яті Ганса Гросса : зб. тез міжнар. наук.-практ конф. (м. Чернівці, 9 груд. 2021 р.) / Chernivtsi Law School [та ін.]. – Чернівці, **2021**. – С. 229–233.

Учасники навчально-виховного процесу

Викладачі

194. **Дорош Т. Л.** Особливості взаємодії викладача та здобувача вищої освіти мистецького спрямування в дистанційному процесі / Т. Л. Дорош // Наукові записки кафедри педагогіки. – Харків, **2020**. – Вип. 47. – С. 14–20.

195. **Менделюк Т.** Професійне зростання педагога. Сучасні форми інноваційної діяльності викладача в умовах відкритого інформаційного простору / Т. Менделюк // Українська мова та література. – Київ, **2022**. – № 3/4 : Морфологія або частина мови. –

С. 108–113.

196. **Zvarych I.** Objectivity of teachers' pedagogical activity in the learning process / I. Zvarych // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2021**. – Вип. 2 (14). – С. 53–55.

Метою дослідження є зосередити увагу на об'єктивності педагогічної діяльності викладачів у процесі навчання в університетах та показати зв'язок цієї проблеми з філософським вченням. Методологічною основою дослідження є вихідні положення філософії про діалектичні взаємозв'язки, взаємозалежність явищ і процесів соціально-педагогічної діяльності, роль особистості у розвитку її матеріальних і духовних основ. У науковому дослідженні використано системний підхід для виявлення масштабності, складності, цілісності та динаміки вивчення об'єктивності педагогічної діяльності викладачів у процесі навчання (за Г. П. Васяновичем). Ідею об'єктивності розвинули філософи Платон, Фома Аквінський, Марк Тулій Цицерон, Конфуцій, Г. Гегель.

Студенти

197. **Зубенко О. М.** Стилi життя сучасної студентської молоді / О. М. Зубенко // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Психологія. – Харків, **2020**. – Вип. 69. – С. 74–80.

198. **Кошечко Н.** Вплив різновидів арт-терапії на розв'язання конфліктних ситуацій студентами закладів вищої освіти / Н. Кошечко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2021**. – Вип. 1 (13). – С. 29–33.

У статті проаналізовано ідеї з розв'язання конфліктних ситуацій студентами, які використовують різні види арт-терапії. Через творче самовираження арт-терапія актуалізує особистісні ресурси для подолання суперечливих ситуацій та дає вихід енергії, гармонізуючи

емоційну сферу. Згідно з дослідженням студенти під час подолання конфліктних ситуацій надають перевагу: музикотерапії, фототерапії, ізотерапії, бібліотерапії, танцювальній терапії, колажу, перформансу, медіа-арт. Вони доповнюються логотерапією та соціальними мережами, що забезпечує результат у вирішенні конфліктних ситуацій.

199. **Милославська О. В.** Особливості толерантності до невизначеності працюючих студентів / О. В. Милославська, О. В. Гуляєва, Є. О. Сапьян // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Психологія. – Харків, **2020**. – Вип. 69. – С. 16–22.

200. **Скворчевська Є. Л.** Психологічні особливості екзаменаційної тривожності у студентів-психологів / Є. Л. Скворчевська // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Психологія. – Харків, **2020**. – Вип. 69. – С. 23–28.

201. **Спіцин Є.** Корпоративна культура як фактор розвитку професійної ідентичності студента у закладі вищої освіти / Є. Спіцин, М. Мисник // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2021**. – Вип. 1 (13). – С. 68–72.

У статті визначено, на основі проведеного експериментального дослідження, шляхи удосконалення реалізації інструментів корпоративної культури в формуванні професійної ідентичності студента у закладі вищої освіти.

202. **Яворовська Л. М.** Уявлення про поняття «кохання» молодих жінок і чоловіків / Л. М. Яворовська, А. Р. Баліцька // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Психологія. – Харків, **2020**. – Вип. 69. – С. 48–54.

203. **Ярош Н. С.** Особливості копінг-стратегій студентів, які виховувались у неповній родині / Н. С. Ярош, М. В. Розумна // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна.

Психологія. – Харків, 2020. – Вип. 69. – С. 29–36.

204. **Bakhtiyarova K.** Ways of formation of values and value professional orientations of students of higher education institutions of Ukraine / K. Bakhtiyarova, N. Postoiuk // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, 2021. – Вип. 1 (13). – С. 8–11.

Розкрито аспекти формування цінностей та ціннісних професійних орієнтацій студентської молоді у закладах вищої освіти України. Розкрито підходи до трактування сутності «цінності», – «професійні цінності», «моральні цінності», «ціннісне ставлення», «ціннісні професійні орієнтації» у науковій програмі; досліджено сучасний стан формування професійних цінностей студентської молоді у фаховій підготовці закладу вищої освіти; теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування професійних цінностей майбутніх фахівців у професійній підготовці.

205. **Wojciechowska A.** Sources of students" motivation to take up paid employment during studying / A. Wojciechowska // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Економічна». – Харків, 2020. – Вип. 99. – С. 103–112.

Представлено результати дослідження, пов'язаного з виявленням джерел мотивації студентів влаштовуватися на оплачувану роботу в процесі навчання. Описується процес мотивації і теоретичні підходи до його розгляду з позиції змісту, процесу та концепції само посилення.

Форми, методи і педагогічні технології у вищому навчальному закладі

206. **Головко Н.** Формування мотивації навчальної діяльності у студентів під час фахової підготовки / Н. Головко, А. Черепиха // Вісник

Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2021**. – Вип. 1 (13). – С. 16–20.

У даній статті розглядається проблема формування у студентів закладу вищої освіти мотивації навчальної діяльності, відповідального ставлення до навчання, розглянуто питання мотивації з погляду вчених, розглянуто причини відсутності навчальної мотивації у студентів, враховано емоційний аспект мотивації, а також подано поради щодо її підвищення у студентів під час навчання, та формування в них відповідальності для кращої професійної підготовки майбутніх спеціалістів.

207. **Демченко В.** Самосвідомість як важливий фактор оптимізації процесу психологічної адаптації першокурсників до навчальної діяльності / В. Демченко // Новий колегіум. – Харків, **2021**. – № 4 (106). – С. 63–67.

208. **Жиленко М.** Організаційно-педагогічні умови формування управлінських компетентностей у здобувачів вищої освіти в процесі навчання / М. Жиленко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2021**. – Вип. 1 (13). – С. 12–15.

На основі аналізу внутрішніх зв'язків, які є обов'язковими в процесі створення стандартів і освітніх програм доводиться, що існуюча система у поєднанні з вимогами до якості вищої освіти повною мірою забезпечують ґрунт для формування загальних компетентностей у випускників освітніх програм другого (магістерського) рівня вищої освіти для управлінської діяльності в закладах вищої освіти.

209. **Зварич І.** Недосконалість дистанційної системи навчання в закладах вищої освіти України / І. Зварич // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2021**. – Вип. 1 (13). – С. 21–24.

У статті розглядається недосконалість дистанційної системи

навчання у закладах вищої освіти; зосереджується увага на детальному висвітленні кожного недоліку, причому розкриваються і позитивні переваги дистанційної освіти; підкреслюється важливість усного спілкування та акредитації навчальних дисциплін; висвітлюються методи дослідження, зокрема індуктивний та дедуктивний, завдяки яким було здійснено теоретичне осмислення дистанційної системи навчання.

210. **Левицька Л.** Формування управлінської компетентності як цінності майбутнього викладача вищої школи / Л. Левицька // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2021**. – Вип. 1 (13). – С. 39–43.

Розкрито сутність дефініцій «компетенція», «компетентність», «управлінська компетентність» як цінності майбутнього викладача вищої школи; – «ціннісні професійні орієнтації». З'ясовано особливості формування управлінської компетентності викладача у вищій школі та визначено педагогічні умови її формування у процесі магістерської підготовки.

211. **Левкін А.** Інформаційні технології у навчанні студентів / А. Левкін, Р. Левкіна, Я. Котко // Новий колегіум. – Харків, **2021**. – № 4 (106). – С. 50–53.

212. **Левченко О. В.** ВІМ-технології в закладах вищої освіти рівня підготовки бакалавр та магістр / О. В. Левченко, А. В. Михайленко // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. – Київ, **2022**. – Вип. № 62. – С. 152–170.

213. **Плахотнік О.** Роль природознавчої освіти у формуванні екологічної культури особистості / О. Плахотнік, В. Кіптенко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2021**. – Вип. 1 (13). – С. 54–58.

Однією із основних причин пріоритетності природознавчої освіти вбачається зміна пріоритетів у відношенні людини з оточуючим її

середовищем, перехід від антропоцентричної до екоцентричної екологічної свідомості. Побудова змісту екологічної освіти, формування екологічної культури визначається на основі сукупності принципів: філософсько-методологічних, методико-дидактичних та організаційно-педагогічних.

214. **Садковий В.** Дистанційне навчання: сучасний стан та перспективи розвитку / В. Садковий, В. Андронов, В. Попов // Новий колегіум. – Харків, 2021. – № 4 (106). – С. 30–35.

215. **Шоха Т. П.** Використання методу case-stady у процесі викладання еколого-правових дисциплін / Т. П. Шоха // Ефективність регулювання екологічних, природоресурсних та космічних відносин для сталого розвитку: право, інституції, сучасні інформаційні технології : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 12 листоп. 2021 р. / НАН України [та ін.]. – Київ, 2021. – С. 153–156.

216. **Nalyvaiko O.** Features of forced quarantine distance learning / O. Nalyvaiko, A. Vakulenko, U. Zemlin // Наукові записки кафедри педагогіки. – Харків, 2020. – Вип. 47. – С. 78–87.

Стаття присвячена дослідженню поняття «дистанційна освіта» та його облив остей. В ній продемонстровано вивчення та аналіз різниці між різними формами дистанційного навчання, їхні позитивні та негативні риси. Останнім часом стрімкі зміни, зумовлені процесом модернізації, впливають майже на всі сфери людського життя, включаючи й освітню. У свою чергу, формат дистанційного навчання набув і продовжує набувати більшої популярності завдяки тому, що є більш зручним і, отже, ефективним.

217. **Plakhotnik O.** To the question about learning outcomes and methods of their evaluation in higher educational institutions / O. Plakhotnik, A. Kondratiuk, N. Khanina // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, 2021. – Вип. 2 (14). – С. 39–42.

Досліджено результати навчання для системи освіти на міжнародному, національному та інституційному рівнях. Проаналізовано значення та підходи до оцінювання результатів навчання згідно з новою системою і структурою європейських кваліфікацій. Розглянуто типи оцінювання результатів навчання, їхні критерії та практичне значення. Наведено матеріал, який дозволив виділити головні переваги і можливі проблеми реалізації системи навчання, що базується на результатах навчання, роль яких у сфері вищої освіти помітно зростає. Однак на європейському рівні цей процес зосереджено в основному на загальних розробках нових систем і структур. Підтвердженням цьому є підхід, який базується на результатах навчання, за яким узгоджено рівень європейської політики і, зокрема, на рівні політики в закладах вищої освіти. Результати навчання можуть бути застосовані на різних рівнях: інституційному, національному і міжнародному, але детермінують їхню дефініцію та значення. На інституційному рівні результати навчання (реалізація навчального плану, навчання і оцінювання) можна використати для вираження результатів навчання на рівні одиниці чи модуля. При цьому вони пояснюють учням, що саме від них вимагається, а також, які навички/компетенції і здібності вони отримують після успішного завершення навчання. Для викладача результати навчання можуть прояснити, що саме дасть модуль і як об'єднається з відповідним виставленням оцінки. Вимога зробити процес викладання і навчання більш прозорим і більш чітким є спільною проблемою для всіх, хто отримує освіту. У найближчій перспективі це пов'язано з підготовкою до невідкладного завдання формулювання модулів і програм щодо результатів навчання. У більш довгостроковій перспективі реалізація підходу на базі результатів навчання уможливить прийняття більш системного підходу до розробки програм і модулів.

218. **Slutskiy Y.** The essence of the social and pedagogical principles for accompanying foreign students / Y. Slutskiy // Вісник Київського

національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, 2021. – Вип. 2 (14). – С. 48–52.

Досліджено вплив адаптаційних принципів на вибудовування ефективної підготовчої системи, серед яких: принцип адаптації постійного типу, прогресивний принцип, принцип перспективності, комплексний, оперативний, принцип оптимальності, спрощення, узгодженості, цілісності, дієвості. Виявлено їхні сутнісні характеристики, а саме: проведення міжособистісної взаємодії академічного та соціального плану (принцип адаптації постійного типу); сприяння трансформаційним змінам у програмах підготовки іноземних студентів у зв'язку зі змінами міжнародного досвіду (прогресивний принцип); внесення змін у підготовчу стратегію згідно з результатами перспективного дослідження (принцип перспективності); вибудовування зв'язків між елементами системи адаптаційної підготовки іноземного студента (комплексний принцип); виявлення поточних та ймовірних проблемних проявів у системі адаптаційної підготовки (оперативний принцип); створення умов для можливості розробки індивідуальної програми підготовки іноземного студента (принцип оптимальності); редагування адаптаційного теоретичного матеріалу без втрати сутнісної складової (принцип спрощення); об'єднання всіх сфер, що впливають на іноземного студента задля досягнення адаптаційної мети (принцип узгодженості); забезпечення цілісності системи адаптаційної підготовки (принцип цілісності); відновлення системи адаптації у випадку виникнення проблемних ситуацій (принцип дієвості). Визначено роль регулярної адаптації, що характеризується забезпеченням постійного соціокультурного оновлення особистісних шаблонів (теоретичні знання) для можливості їхнього застосування та формування, таким чином, адаптаційної гнучкості (практична діяльність). Зазначено, що методика підготовки іноземних студентів можуть і повинні змінюватися залежно від потреб суспільства і

трансформаційних змін, що виникають у ньому. Зауважено про запобігання нерівномірності адаптаційної підготовки, що може призвести до недоотримання знань між особистостями і, у підсумку, розбалансування академічної групи, де присутні іноземні студенти.

Архітектура

219. **Осетрін М. М.** Шляхи подальшого розвитку підготовки фахівців з вищою освітою за напрямом «Міське будівництво і господарство» / М. М. Осетрін // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Технічні науки. – Рівне, **2020**. – Вип. 3 (91). – С. 3–7.

Військова освіта

220. **Зміївський Г.** Особливості впровадження мультимедійних технологій у військову освіту / Г. Зміївський, В. Горбунов // Новий колегіум. – Харків, **2021**. – № 4 (106). – С. 36–39.

Вища педагогічна освіта

221. **Бойчук Ю.** Тенденції і перспективи розвитку сучасної педагогічної освіти / Ю. Бойчук // Новий колегіум. – Харків, **2021**. – № 4 (106). – С. 3–14.

222. **Ігнатюк О. А.** Особливості професійної підготовки здобувачів педагогічних спеціальностей в умовах надзвичайного віддаленого навчання (на прикладі класичного та технічного університетів) / О. А. Ігнатюк, А. І. Комишан, М. В. Бикова // Наукові записки кафедри педагогіки. – Харків, **2020**. – Вип. 47. – С. 33–42.

223. **Коземірова А.** Професійна підготовка викладачів гуманітарних дисциплін у закладах вищої освіти Німеччини / А. Коземірова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2021**. – Вип. 1 (13). – С. 25–28.

Стаття присвячена актуальній проблемі професійної підготовки викладачів гуманітарних дисциплін у закладах вищої освіти Німеччини. Розглянуто проблеми та особливості основних компетентностей, які формуються у викладачів гуманітарних дисциплін під час підготовки у закладах вищої освіти. Метою є виявлення та характеристика особливостей теоретичного і практичного досвіду підготовки вчителів гуманітарних дисциплін у закладах вищої освіти Німеччини.

224. **Марушкевич А.** Підготовка педагогічних кадрів у класичних університетах: реалії сьогодення / А. Марушкевич // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2021**. – Вип. 1 (13). – С. 49–53.

В статті акцентується увага на ролі класичних університетів у підготовці педагогічних кадрів. Наголошується на значенні застосування компетентнісного підходу в роботі зі студентами. Доводиться, що важливим компонентом професійної підготовки фахівців є інноваційна діяльність викладача; асистентська педагогічна практика. Обґрунтовується значення електронної освіти, дистанційного та змішаного навчання. Аргументується важливість синтезу формальної та неформальної освіти, нових підходів для підвищення якості викладання, формування системи знань «soft skills».

225. **Levytska L.** Tolerance as a value of a future higher education teacher / L. Levytska // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2021**. – Вип. 2 (14). – С. 22–26.

Розкрито підходи до трактування терміну «толерантність» як людської чесноти, здатності мати права і свободи, не порушуючи прав

і свобод інших; як доброзичливе ставлення до індивідуальних і групових відмінностей (релігійних, етнічних, культурних, цивілізаційних). Висвітлено типи та принципи толерантності, шляхи її реалізації у вихованні через педагогіку толерантності, педагогіку співробітництва, педагогіку успіху, педагогіку діалогу, педагогіку ненасилля. Окреслено підготовку майбутнього педагога до формування толерантності як важливого компонента системи його професійної підготовки. Визначено організаційно-педагогічні умови закладу вищої освіти, що забезпечують підготовку майбутніх педагогів до формування у них толерантності: формування толерантного простору, середовища, яке характеризується єдністю всіх суб'єктів виховного процесу і форм організації їхніх відносин; культура спілкування в діалозі як взаєморозуміння, взаємоповага, співчуття і співпереживання, відчуття партнерства; синергетичне мислення, яке дозволяє сприймати широкий спектр особистісних якостей, індивідуальних і етнічних проявів людини; особистісно орієнтований підхід у виховному процесі, основою якого є суб'єкт-суб'єктні відносини у системі «вихователь-вихованець»; оптимальне поєднання теоретичного, методичного і практичного складників підготовки майбутніх педагогів до формування у них толерантності та толерантності учнів; урахування особливостей особистісно-зорієнтованого навчання в підготовці майбутніх педагогів до формування толерантності учнів; активізація пізнавальної діяльності студентів шляхом створення ситуацій; застосування інтерактивних технологій навчання.

226. **Marushkevych A.** Communicative competence of the future teacher of HEI: essence, development / A. Marushkevych, O. Poliak, M. Zhylenko // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, **2021**. – Вип. 2 (14). – С. 30–33.

Розглянуто питання сутності та розвитку комунікативної компетентності майбутнього викладача закладу вищої освіти. Наголошено на реформаційних процесах в освітній сфері України і,

відповідно, переосмисленні значущості підходів до навчання студентів, зокрема майбутніх викладачів ЗВО. Вказано, що одним із головних показників якості освіти і професійного становлення її здобувачів стало оволодіння компетентностями, які забезпечують їхню конкурентоздатність на ринку праці. Серед найважливіших з них названо комунікативну компетентність, яка сприяє вирішенню життєво важливих та професійних проблем. Акцентовано увагу на іменах відомих учених, які досліджували питання формування комунікативної компетентності здобувачів освіти, розглядали її як особистісну якість, що пов'язана з навичками ефективного спілкування, а також висвітлювали у своїх працях розвиток цієї компетентності у підготовці фахівців різних спеціальностей. Розкрито зміст понять «компетенція», «компетентність», «комунікативна компетентність», «професійно-комунікативна компетентність» і структуру комунікативної компетентності викладача, яка включає когнітивний, емоційний та поведінковий компоненти з виокремленням її складових. Висвітлено позиції окремих авторів, які обґрунтовують названу компетентність як сукупність цілемотиваційного, когнітивно-лінгвістичного, процесуально-технологічного, рефлексивно-оцінного компонентів. Приділено увагу методу інтерактивного навчання студентів, який сприяє досягненню ними високих результатів. Вказано, що розвиток комунікативної компетентності у студентів відбувається переважно у процесі соціалізації і виховання, при спостереженні зразків словесних і зорових форм комунікативних ситуацій. Наголошено, що якість комунікативної взаємодії особливо відстежується під час аналізу ситуацій, поданих у художній творчості, цей досвід слід накопичувати як необхідний.

227. **Pavlova N.** Task approach in the system of methodical training of informatics teachers / N. Pavlova // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ, 2021. – Вип. 2

(14). – С. 43–47.

Проаналізовано класифікації педагогічних задач, які описують і проєктують професійну діяльність вчителя. Педагогічні задачі застосовують на всіх етапах здобуття студентами кваліфікації «вчитель», але з різною метою та в певних дидактичних умовах навчання. Виділено методичну задачу, у якій змодельовано педагогічну ситуацію у площині вивчення навчального предмета в закладі загальної середньої освіти і яка містить вимоги до осмислення і практичного використання вчителем загально-наукових, предметних і психолого-педагогічних знань та вмінь, а також обізнаності з методикою навчання предмета. Обґрунтовано доцільність професійної підготовки майбутніх учителів з використанням навчально-методичних задач, призначеної для навчання студентів і формування методичної компетентності, зокрема вироблення нових особистісно вагомих методичних знань у вигляді понять і способів діяльності. Визначено, що задачі спонукають студентів усвідомлювати значимість знань, перетворювати і синтезувати їх, формувати виважені педагогічні рішення, планувати діяльність та прогнозувати наслідки її виконання. Задля оволодіння загальною і спеціальною методикою навчання інформатики запропоновано розв'язувати аналітичні, конструктивні, творчі, рефлексивні навчально-методичні задачі. Навчально-методичні задачі, класифікують за різними критеріями, серед яких: специфіка змісту навчального матеріалу; спосіб досягнення результату; складність розв'язання. Процес розв'язання задач має свої особливості і складається з етапів: аналіз умови; мобілізація необхідних знань і досвіду для визначення шляхів та способів розв'язання; вибір найефективнішого способу розв'язання та його реалізація; аналіз процесу розв'язання задачі та одержаних результатів з боку викладача і студентів. Навчально-методичні задачі, поєднуючи процес навчання студентів і майбутню педагогічну діяльність, виконують мотиваційну, навчальну, діагностичну та розвиваючу функції. Навчально-

професійний напрям, з одного боку, творчість та самостійність з іншого, дозволяють розглядати заданий підхід водночас як метод і як засіб колективного, групового та індивідуального навчання студентів у системі методичної підготовки в закладі вищої освіти.

Інформаційні технології

228. **Лазоренко Л.** Організація студентоцентрованого навчання зі студентами факультету інформаційних технологій / Л. Лазоренко, О. Красненко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. – Київ, **2021**. – Вип. 2 (30). – С. 42–46.

Розглядаються шляхи розв'язання проблеми використання студентоцентрованого навчання (СЦН) для студентів ІТ спеціальностей. У сучасних конкурентних умовах розвитку ринку праці випускники університетів мають бути краще підготовлені до майбутньої професійної діяльності. Наводиться досвід теоретичних досліджень щодо студентоцентрованого підходу до навчання. Автори зупиняються на труднощах набуття нової педагогічної парадигми, яка стверджує зміну «від викладання до навчання» у дидактиці вищої освіти. Підкреслюється необхідність складної систематичної роботи, пов'язаної з розробкою стратегій оцифрування освіти. Зосереджено увагу на результатах навчання з погляду розвитку комунікативних компетенцій. У науковій праці зазначено про необхідність упроваджувати студентоцентрований підхід у викладання англійської мови професійного спрямування (ESP), що базується на розвитку компетентнісного підходу, який дозволяє принести особистісний сенс до освітнього процесу. Роз'яснено, що цей підхід ставить на перше місце не інформованість людини, а вміння розв'язувати проблеми, які виникають у різних життєвих ситуаціях. Доведено, що СЦН

забезпечує особистісне й когнітивне зростання студентів, а також стимулює лідерство та міжособистісне спілкування. За такого підходу студенти беруть участь у створенні свого навчального досвіду, будучи незалежними у виборі способів набуття знань. Наведено завдання для ІТ студентів, які показують, як СЦН стимулює їх розмірковувати, аналізувати, синтезувати, критикувати та застосовувати свої знання в реальних ситуаціях. У студентоцентрованій парадигмі освіти розвиток суб'єктів освітнього процесу зосереджується на сучасних гуманістичних знаннях, таких категоріях, як «суб'єкт», «свобода», «саморозвиток», «цілісність», «діалог». Отже, викладачі сприяють позитивним результатам студентів і підвищують їхню мотивацію. Автори показують приклади використання таких методів навчання, як онлайн-дослідження, Веб-квест, метод проєктів, метод розв'язання проблем, перевернуте навчання, які мотивують студентів, підвищують співпрацю та продуктивність роботи в команді, сприяють спілкуванню й обміну знаннями, а також розвивають критичне мислення і творчий підхід. Як результат, студенти набувають практичного досвіду та стають впевненими в собі, вільно володіючи навичками ХХІ ст.

Медична фізика

229. **Точиліна Т. М.** Сучасні підходи до організації освітнього процесу з використанням електронного підручника з медичної фізики / Т. М. Точиліна, А. В. Точілін // Медична фізика – сучасний стан, проблеми, шляхи розвитку. Новітні технології : матеріали Х Міжнар. конф. (Київ, 22–24 верес. 2021 р.) / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка [та ін.]. – Київ, **2021**. – С. 17–23.

Охорона здоров'я

230. **Адегова Л. Я.** Про викладання основ гомеопатії студентам медичного вузу / Л. Я. Адегова, Т. В. Євтушенко, В. В. Степура // [Матеріали] науково-практичного симпозиуму з міжнародною участю, залученням молодих вчених, студентів «Актуальні питання: "Здоров'я і довголіття – фундаментальні і клінічні дослідження, впровадження, комплементарні методи як здоровий спосіб життя"»: 22–23 жовт. 2021 р. / МОН України [та ін.]. – Київ, **2021**. – С. 52–54.

231. **Активування** навчання студентів та провізорів-інтернів медичній ботаніці і фармакогнозії з застосуванням системи Microsoft Teams / О. В. Мазулін, Г. В. Мазулін, І. М. Шевченко, Г. М. Рудник // [Матеріали] науково-практичного симпозиуму з міжнародною участю, залученням молодих вчених, студентів «Актуальні питання: "Здоров'я і довголіття – фундаментальні і клінічні дослідження, впровадження, комплементарні методи як здоровий спосіб життя"»: 22–23 жовт. 2021 р. / МОН України [та ін.]. – Київ, **2021**. – С. 122–124.

232. **Навчально-методичне** забезпечення викладання у Національному університеті «Запорізька політехніка» за фахом «Фізична терапія. Ерготерапія» в умовах карантину / І. В. Пущина, А. А. Ковальова, О. В. Ковалева, Н. І. Петрик // [Матеріали] науково-практичного симпозиуму з міжнародною участю, залученням молодих вчених, студентів «Актуальні питання: "Здоров'я і довголіття – фундаментальні і клінічні дослідження, впровадження, комплементарні методи як здоровий спосіб життя"»: 22–23 жовт. 2021 р. / МОН України [та ін.]. – Київ, **2021**. – С. 140–142.

Право

233. **Дахно І.** Мрії про юридичну освіту в Україні / І. Дахно

// Інтелектуальна власність в Україні. – Київ, 2021. – № 12. – С. 62–66.

Туризм

234. **Щука Г. П.** Підготовка фахівців туризму: виклики сьогодення / Г. П. Щука, Ю. В. Безрученков // Географія та туризм. – Київ, 2021. – Вип. 63. – С. 31–36.

235. **Dolynska O. O.** Application of social Internet networks and Internet blogs in professional training of future tourists / O. O. Dolynska // Географія та туризм. – Київ, 2021. – Вип. 61. – С. 22–28.

Філологічні науки

236. **Деркач Г.** Дискурсивна діяльність мовної особистості студентів-іноземців у професійних ситуаціях спілкування / Г. Деркач // Новий колегіум. – Харків, 2021. – № 4 (106). – С. 59–62.

237. **Leishnova N. O.** Humour-oriented classes: crucial issues / N. O. Leishnova, L. V. Pavlova, O. A. Serheieva // Наукові записки кафедри педагогіки. – Харків, 2020. – Вип. 47. – С. 58–63.

У представленій статті гумор розглядається як невід’ємна частина викладання іноземної мови, що сприяє більш ефективному навчанню студентів. Метою даного дослідження є визначення ролі гумору в викладанні іноземних мов на немовних факультетах в умовах скорочення навчальних годин і розгляд найбільш прийнятних типів гумору для використання в аудиторії для успішного засвоєння студентами іноземної мови.

Список книжкових видань, матеріали з яких уміщено в огляді (монографії, підручники, навчальні посібники, матеріали конференцій тощо)

Ефективність регулювання екологічних, природоресурсних та космічних відносин для сталого розвитку: право, інституції, сучасні інформаційні технології : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 12 листоп. 2021 р. / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького ; [редкол.: Н. Р. Малишева та ін.]. – Київ : Наукова Столиця, **2021**. – 232 с. – До 30-річчя Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» та 20-річчя Земельного кодексу України.

[Матеріали] науково-практичного симпозиуму з міжнародною участю, залученням молодих вчених, студентів «Актуальні питання: "Здоров'я і довголіття – фундаментальні і клінічні дослідження, впровадження, комплементарні методи як здоровий спосіб життя"» : 22–23 жовт. 2021 р. / МОН України, Таврійський нац. ун-т ім. В. І. Вернадського, м. Київ, Нац. екол.-натураліст. центр учнів. молоді МОН України, Нац. наук. мед. б-ка України [та ін. ; за ред. Т. П. Гарник, Н. А. Добровольської]. – Київ : [б. в.], **2021**. – 170 с.

Медична фізика – сучасний стан, проблеми, шляхи розвитку. Новітні технології = Medical Physics – the current status, problems, the way of development. Innovation technologies : Матеріали X Міжнар. конф. (Київ, 22–24 верес. 2021 р.) / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Навч.-наук. центр радіац. безпеки, Всеукр. об-ня мед. фізиків та інженерів. – Київ : Інтерсервіс, **2021**. – 286 с. : іл., табл.

Наукові читання пам'яті Ганса Гросса : зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 9 груд. 2021 р.) / Chernivtsi Law School ; Тренінг. центр прокурорів України ; Varna free Univ. ; [редкол.: В. А. Вдовічен

та ін.]. – Чернівці : Технодрук : Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича, **2021**. – 278, [2] с. – (Chernivtsi Law School).

Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : Матеріали XXVIII звіт. наук.-практ. конф., 3–4 лют. 2022 р. Ч. 2 / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Юрид. ф-т ; [редкол.: В. М. Бурдін (голова) та ін.]. – Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, **2022**. – 257, [1] с.

III Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми кібербезпеки інформаційно-телекомунікаційних систем» (PCSITS) : 12 червня 2020 р. : збірник матеріалів доп. та тез / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка ; [редкол.: О. Г. Окснюк (голова) та ін.]. – Київ : ВПЦ «Київський університет», **2020**. – 367, [1] с. : іл., табл.

Список видань, матеріали з яких уміщено в огляді

- Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Астрономія. – Київ,
2020. – Вип. 1 (61); вип. 2 (62);
- Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. – Київ,
2021. – Вип. 2 (30);
- Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка. – Київ,
2021. – Вип. 1 (13); Вип. 2 (14).
- Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Технічні науки. – Рівне,
2020. – Вип. 3 (91).
- Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Психологія. – Харків,
2020. – Вип. 69.
- Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія економічна. – Харків,
2020. – Вип. 99.
- Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Соціальні комунікації. – Харків,
2017. – Вип. 11.
2018. – Вип. 14.
- Географія та туризм. – Київ,
2021. – Вип. 61, Вип. 61, Вип. 63, Вип. 64.
- Гірничий вісник. – Кривий Ріг,
2019. – Вип. 106.

- 2020.** – Вип. 108.
- Голос України. – Київ,
2022. – 15 лип. (№ 145), 18 лип. (№ 147), 23 лип. (№ 151),
5 серп. (№ 160), 9 серп. (№ 162), 10 серп. (№ 163).
- Економічні інновації. – Одеса,
2021. – Т. 23, № 3 (80), Т. 23, № 4 (81).
- Енергетика: економіка, технології, екологія. – Київ,
2021. – № 1 (63).
- Захист і карантин рослин. – Київ,
2021. – Вип. 67.
- Інтелектуальна власність в Україні. – Київ,
2021. – № 12.
- Інформаційний збірник для освітян. – Київ,
2022. – № 2, № 3, № 4.
- Країна. – Київ,
2022. – № 6 (609).
- Наукові записки кафедри педагогіки. – Харків,
2020. – Вип. 47.
- Новий колегіум. – Харків,
2021. – № 4 (106).
- Освіта України. – Київ,
2022. – 6 черв. (№ 21/22), 13 черв. (№ 23), 20 черв. (№ 24),
11 лип. (№ 26/27), 25 лип. (№ 28/29), 8 серп. (№ 30/31).
- Праця та зарплата. – Київ,
2022. – 16 берез. (№ 9/10), 23 берез. (№ 11/12), 7 черв. (№ 21)
- Світ. – Київ,
2022. – Берез. (№ 9/10), № 11/12, Квіт. (№ 15/16),
Трав. (№ 19/20), Черв. (№ 21/22); Черв. (№ 23/24), Лип.
(№ 25/26).

Спецвипуск газети «Освіта України». – Київ,

2022. – Трав. (№ 5), Черв. (№ 6).

Сучасні проблеми архітектури та містобудування. – Київ,

2022. – Вип. № 62.

Україна молода. – Київ,

2022. – 2 черв. (№ 12), 7 лип. (№ 17), 14 лип. (№ 18).

Українська мова та література. – Київ,

2022. – (№ 3/4): Морфологія або частина мови.

Українські культурологічні студії. – Київ,

2021. – № 1 (8).

Урядовий кур'єр. – Київ,

2022. – 10 черв. (№ 128), 29 лип. (№ 164), 4 серп. (№ 168).